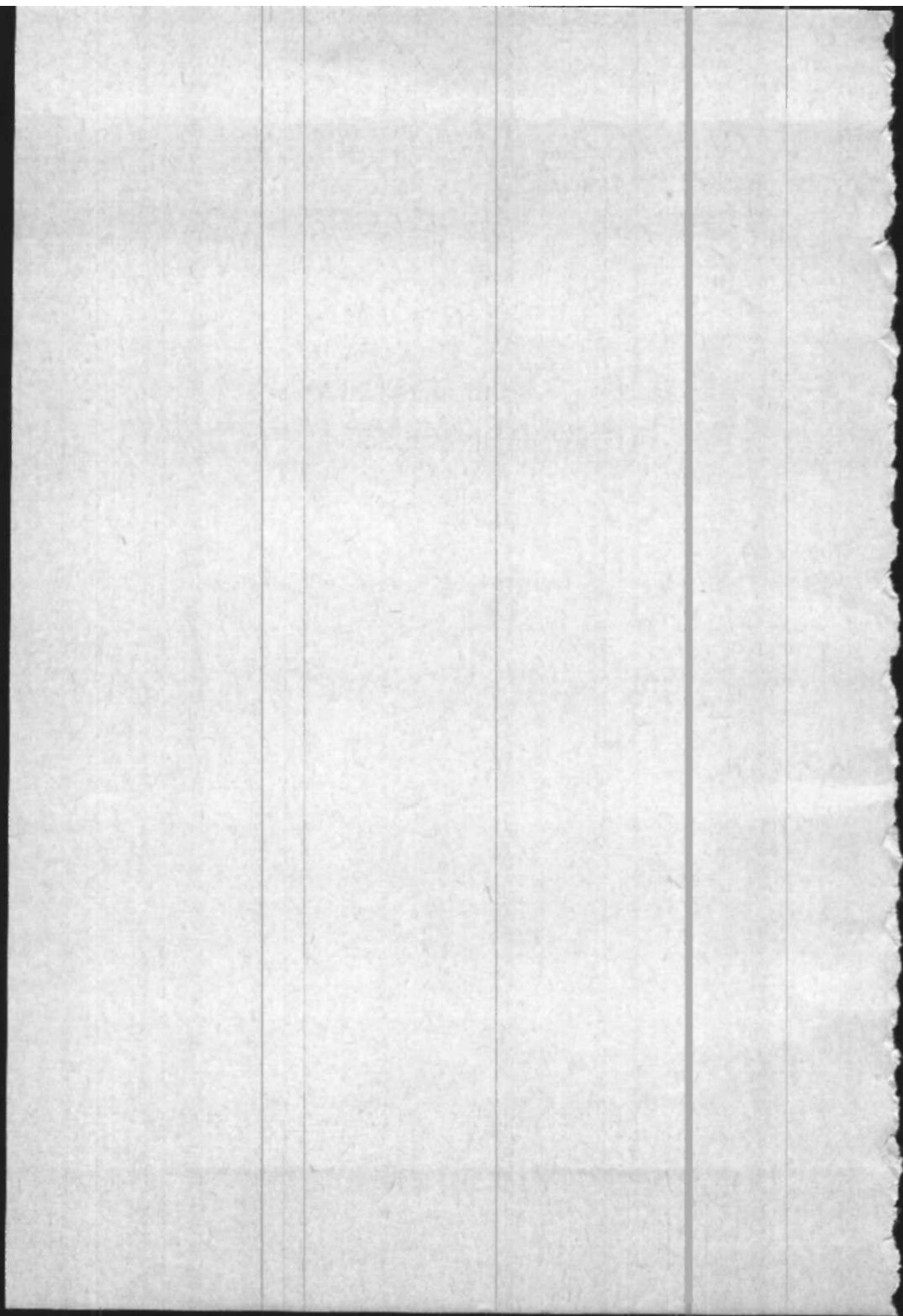

ESITYKSIÄ

**Sos.dcm. Naisten Keskusliiton
III Edustajakokoukselle**

ESITYKSIÄ

Sos.-dem. Naisten Keskusliiton
III edustajakokoukselle

**SOS.-DEM. NAISTEN KESKUSLIITON III EDUSTAJAKOKOUS
HELSINGISSÄ HUHTIKUUN 2 ja 3 p:nä 1966**

ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus
2. Kutsuvieraiden tervehdykset
3. Valtakirjojen tarkastajien lausunto ja edustajavaltuuksien
'hyväksyminen
4. Kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen
5. Kokouksen järjestäytyminen
Valitaan:
 - a) puheenjohtajat
 - b) sihteerit
 - c) pöytäkirjan tarkastajat
 - d) ääntenlaskijat
 - e) valiokunnat
6. Päätetään pöytäkirjan laajuudesta ja painattamisesta
7. Työjärjestyksen ja kokoussääntöjen hyväksyminen
8. Liittotoimikunnan kertomus vuosilta 1963, 1964 ja 1965
9. Valitaan keskusliitolle puheenjohtaja
10. Valitaan sihteeri
11. Valitaan liittotoimikunta
12. Vahvistetaan piirijärjestöjen ehdotus liittoneuvoston kokoonpanoksi ja
valitaan liittoneuvostoon 10 lisäjäsentä
13. Toimintasuunnitelma
14. Määrätään liittoveron suuruus
15. Naisten asema yhteiskunnassa:
 - a) Perustelut
 - b) Tutkimuskohteet
16. Ansioäitien lasten päivähoitokysymys •

17. Äidinpalkkajärjestelmä
18. Naisten eläkeikärajan alentaminen
19. Nuorison koulukysymys
20. Koululaisten hampaidenhoitoon huomiota
21. Lääkintähuolto yhteiskunnan valvontaan
22. Kansakoululaisten ruokailu
23. Kuluttajan suojelun tehostaminen
24. Kuluttajakysymys
25. Kokouksen päättäminen

KERTOMUS SOS.DJEM. NAISTEN KESKUSLIITON TOIMINNASTA
VUOSILTA 1963, 1964 ja 1965

Vuosi 1963

Kansainvälinen tilanne

Suurvaltojen välisten jännitystilojen lieventyminen kansainvälisessä politiikassa on lisännyt uskoa rauhanomaisen kehityksen mahdollisuuksiin. Uhkaavilta näyttäviä rajaselkkauksia ja eräiden maiden sisäisiä levottomuuksia on sattunut eri puolilla maailmaa myös vuoden 1963 aikana, mutta YK:n toimesta on kuitenkin useimmat selkkauksista saatu pysäytetyksi. Merkittävimpänä saavutuksena on pidettävä kolmen suurvallan, USA:n, Neuvostoliiton ja Englannin välistä sopimusta osittaisesta ydinaseiden kokeilua koskevasta kiellosta, joka allekirjoitettiin elokuussa Moskovassa. Monet kansakunnat odottavat tämän sopimuksen vähitellen johtavan yleiseen aseistariisuntaan. USA:n presidentti John Kennedy pyrki henkilökohtaisesti vaikuttamaan erittäin voimakkaasti idän ja lännen suhteiden parantamiseen ja rauhanomaisen kansainvälisen politiikan lujiittamiseen. Kun hän vuoden loppupuolella sai surmansa salamurhaajan luodista, oli koko maailma syvästi järkyttynyt ja huolissaan maailmanrauhan säilymisestä. USA:n uusi presidentti Lyndon B. Johnson antoi heti virkaan astumisensa jälkeen vakuutuksen Kennedyn ulkopoliittikan jatkamisesta.

Pohjoismaiden välisessä yhteistyössä on pyritty löytämään entistä kiinteämpiä muotoja taloudellisen ja sosiaalisen toiminnan aloilla. Tasavallan presidentti Urho Kekkonen on lisäksi ehdottanut ydinaseettoman vyöhykkeen muodostamista Pohjolaan, mutta kaikki pohjoismaat eivät ole kuitenkaan esitykseen varauksettomasti yhtyneet. Tämän asian yhteydessä

on keskusteltu paljon ydinaseettoman Euroopan muodostamisesta. Tulevaisuus näyttää, onko yleisellä aseistariisunnalla ja ydinaseettomilla vyöhykkeillä mahdollisuus toteutua kansainvälisessä politiikassa.

Sisäpolitiikka

Edellisenä vuonna suoritetuista valtiollisista vaaleista huolimatta on epävakainen sisäpolitiikka jatkunut koko kertomusvuoden ajan. Porvarilliset puolueet ovat yhteisrintamana toteuttaneet maalaisliiton sanelemaa talouspolitiikkaa ja näin ollen täydellisesti unohtaneet "maan asiat kuntoon" vaaliohjelmansa. Vuoden alkupuolella jouduttiin kokemaan monia palkkataisteluja, joista ehkä olisi voitu välttyä asiallisten neuvotte-lujen avulla. Pisimmäksi ja katkerimmaksi taisteluksi muodostui Virkamiesten Yhteisjärjestön (VY:n) aloittama lakko, sillä hallitus otti neuvotteluissa täysin kielteisen asenteen pienipalkkaisten virkamiesten oikeutettuihin vaatimuksiin.

Valtion talouden kuntoon saattamiseksi ryhtyi maalaisliittolaisen pääministerin johdolla toiminut porvarienemmistöinen hallitus korottamaan hintoja ja maksuja. Porvarienemmistöinen eduskunta antoi tukensa hallituksen toiminnalle, mikä on käytännössä merkinnyt mm. huomattavia tulonsiirtoja vähävaraisilta kuluttajilta suurituloisille tuottajille. Tyypillisenä esimerkkinä tästä pyrkimyksestä on mainittava v. 1962 "mätäkuun valtiopäivillä" hyväksytyn maatalostulolain käytäntöön soveltaminen. Elin-tarvikkeiden kuluttajahintojen korottaminen yhdessä monien muiden hin-tojen ja maksujen korotusten kanssa on heikentänyt sekä yritteliäisyyttä että kuluttajaväestön ostokykyä. Viime vuoden loppupuolella alkoikin esiintyä laajenevaa työttömyyttä. Elinkeinoelämän tärkeimmillä aloilla vähenivät investoinnit. Vuoden lopulla todettiin työtä vailla olevia työntekijöitä olevan 30 000, joista puolet oli rakennusalan työläisiä. Myös naisvoittoisilla teollisuuden aloilla, kuten tekstiili-, nahka- ja kenkäteollisuudessa työskenneltiin vajain työviikoin. Veronkorotukset, etenkin uusi lii-kevaihtoverolaki, lisäsivät huomattavasti palkansaaja- ja vähävaraisen väestön harteille jo muutoinkin kasaantuneita vaikeuksia.

Työväestön keskuudessa herätti voimakasta paheksumista iSAK:n edus-tajien mukana olo porvarillisessa hallituksessa. Tilanteen kiristytessä SAK:n edustajat erosivat hallituksesta ja Karjalaisen hallitus jatkoi toi-mintaansa kokoonpanoltaan täysin porvarillisena, mutta hajosi kuitenkin vuoden lopulla sisäisiin vaikeuksiinsa. Tilalle asetettiin virkamieshallitus, joka on päätöksissään noudattanut edellisen hallituksen viitoittamaa ta-louspolitiikkaa.

Eduskunnassa on sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä kiinnittänyt vilkkaan aloitetoiminnan lisäksi valtiovallan huomiota räikeimpiin epä-

kohtiin tekemällä lukuisia kyselyitä, välikysymyksiä ja ryhmän omia ponsiehdotuksia eri lakeihin. Monet esityksistä ovat kilpistyneet porvarillisten eduskuntaryhmien vastarintaan, mutta voitoksi on katsottava sekin, että porvarillisille puolueille vastenmielisiin kysymyksiin on sosiaalidemokraattien toiminnan ansiosta kiinnitetty julkisesti huomiota. Näin ollen heidänkin on täytynyt myöntää eduskunnasta ja hallituksesta käsin pieniä parannuksia kansaneläkeläisille, metsätyöntekijäin palkat pyritään sitomaan puunjalostustyöntekijäin yleiseen ansiotasoon, säädettiin sairausvakuutus ja otettiin myönteinen kanta koulu-uudistusta koskevaan esitykseen. Tosin ratkaisut ovat puutteellisia, sillä esim. metsätyöntekijäin palkkatarkistuksia ei ole vielä käytännössä suoritettu, sairausvakuutuslaissa on monia aukkoja, joita ei ilmeisesti saada eduskunnan nykyisten voimasuhteiden vallitessa korjatuksi, mutta ilman puolueemme eduskuntaryhmän aktiivista toimintaa saataisimme olla vieläkin pahempien vaikeuksien edessä.

Sosiaalidemokraattisen puolueen oppositiopolitiikka nykyisiä vallanpitäjiä ja maalaisliiton vallankeskittämisyrittämyksiä kohtaan on herättänyt kautta maan huomiota. Kannatuksen siirtyminen tulevaisuudessa sosiaalidemokraattiselle puolueelle on odotettavissa Naantalissa suoritettujen kunnallisvaalien, Ahvenanmaalla toimitettujen maapäivävaalien ja puolueemme menestyksellisen jäsenhankintakampanjan perusteella.

Keskusliiton toiminta

Sos.dem. Naisten Keskusliiton toiminnassa ovat tärkeimpiä tapahtumia olleet Kotkassa tammikuussa ja Pohjolan Opistossa toukokuussa pidetyt kunnallispäivät. Näillä päivillä käsiteltiin koulukysymyksiä, joista yhteinäiskouluun liittyvät suunnitelmat olivat etualalla.

Toisen tärkeän toiminnan kohteen muodosti kertomusvuoden kuluessa valmistautuminen keskusliiton edustajakokoukseen, joka pidettiin huhtikuun 20—21 päivinä Helsingissä. Edustajakokouksessa oli (varsinaisia ja varaedustajia yhteensä 233. Heidän lisäksi oli kokouksessa kutsuvieraita, liittotoimikunnan jäseniä ja liiton toimihenkilöitä 55 henkeä.

Edustajakokouksessa käsiteltiin mm. keskusliiton rekisteröimistä koskeva asia. Kokous päätti, että liittoa ei rekisteröidä, vaan toimintaa jatketaan puolueen yhteydessä. Mitä tulee kokouksen muuhun ohjelmaan, muodostui liittotoimikunnan alustus, joka käsitteli naisen asemaa 1960-luvulla, kokouksen pääalustukseksi.

Keskusliiton puheenjohtajaksi valittiin uudelleen kansanedustaja Sylvi Siltanen ja sihteeriksi Taimi Rinne-Virolainen. I

Keskusliittoon kuuluvien perusjärjestöjen lukumäärä oli vuoden lopulla

340. Tämän lisäksi liiton toimistosta on lähetetty posti n. 60 naisjaostolle, jotka toimivat työväenyhdistyksissä, mutta eivät ole tehneet keskusliittoon liittymispäätöstä.

Liittoneuvosto

Edustajakokoukseen saakka olivat liittoneuvostossa edellisen vuoden toimintakertomuksessa luetellut jäsenet. Edustajakokouksessa nimettiin liittoneuvoston varsinaisiksi ja varajäseniksi seuraavat henkilöt:

Helsingin Sos.-dem. Naispiiri Helvi Lindblom, varalle Ester Kivi, Et. Hämeen Sos.-dem. Piirin Naisjaosto Hilda Salomaa, varalle Tuovi Takatalo, Pohj. Hämeen Sos.-dem. Naispiiri Saima Kankare, varalle Anna-Maria Saraluhta, Joensuun Sos.-dem. Piirin Naisjaosto Ellen Sykkö, varalle Mirjam Puruskainen, Kainuun Sos.-dem. Piirin naisjaosto Aila Paasimaa, varalle Maire Kovalainen, Keski-Suomien Sos.-dem. Naispiiri Aune Salama, varalle Martta Viilos, Kuopion Sos.-dem. Naispiiri Edit Terästö, varalle Salli Nurmi, Kymen Sos.-dem. Naispiiri Kaija Lahti, varalle Maire Peri, Lapin Sos.-dem. Piirin Naisjaosto Ida Liimatta, varalle Martta Nenola, Mikkelin Sosialidemokraattinen Piirijärjestö r.y:n Naisjaosto Maire Haapasalo, varalle Irja Oranen, Oulun Sos.-dem. Piirin Naisjaosto Hanna Ojala, varalle Hilja Leskelä, Saimaan Sos.-dem. Naispiiri Hilja Jyrkinen, varalle Elin Salonen, Satakunnan Sos.-dem. Naispiiri Aili Eskola, varalle Pirkko Valtonen, Turun Seudun Sos.-dem. Naispiiri Armi Hellgren, varalle Liisa Rantala, Vaasan Sos.-dem. Piirin Naisjaosto Laila Ketola, varalle Vuokko Pöyhölä ja Uudenmaan Sos.-dem. Naispiiri Laura Suominen, varalle Margit Loiske.

Lisäjäseniksi valittiin seuraavat:

Anni Karttunen Mikkelin, Anni Ahonen Keski-Suomen, Helmi Lappalainen Hämeen etel., Hilikka Tervonen Oulun, Arja Mönkäre Saimaan, Hellin Väyrynen Lapin, Katri Iitiä Vaasan, Anni Flinck Hämeen pohj., Sirkka-Liisa Oksanen Kymen ja Salme Koikkalainen Turun piiristä.

Keskusliiton puheenjohtaja ja sihteeri kuuluvat sääntöjen mukaan liittoneuvostoon liittotoimikunnan edustajina.

Liittoneuvosto kokoontui järjestäytymiskokoukseensa lokakuun 13 p:nä 1963. Liittoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin edelleenkin Edit Terästö ja varapuheenjohtajaksi Helvi Lindblom.

Järjestäytymisen lisäksi kokouksessa tarkasteltiin kansanedustaja Sylvi Siltasen alustuksen pohjalta poliittisia tapahtumia ja puoluekokouksen tekemiä päätöksiä. Kokous hyväksyi talvitoimintaa varten myös toimintasuunnitelmat sekä liiton että Aikamme Kuvastimen osalta. Kokoukseen oli saapunut liittoneuvoston jäseniä 23. Heidän lisäksi oli kokouksessa liittotoimikunnan jäseniä ja toimihenkilöitä 10 henkeä.

Liittotoimikunta

Edustajakokoukseen saakka toiminut liittotoimikunta kokoontui kertomusvuoden aikana 4 kertaa, joista on merkitty pöytäkirjan pykälää 46. Liittotoimikunnan jäsenet osallistuivat kokouksiin seuraavasti: Sylvi Siltanen 3, Tyyne Paasivuori 4, Meeri Kalavainen 4, Helvi Saarinen 3, Lempi Lehto 2, Anni Vallanti 3, Annikki Saarela 2, Alli Lahtinen 2, Tellervo Henriksson 2 ja Taimi Rinne-Virolainen 4 kertaa.

Edustajakokouksessa valittu liittotoimikunta on kertomusvuoden loppuun mennessä pitänyt 4 kokousta. Pöytäkirjaan pykälää on merkitty 51. Liittotoimikunnan jäsenet ovat osallistuneet kokouksiin seuraavasti: Sylvi Siltanen 4, Tyyne Paasivuori 3, Meeri Kalavainen 3, Alli Lahtinen 3, Helvi Saarinen 3, Annikki Saarela 2, Pirkko Meriluoto 3, Sinikka Luja 3, Anni Vallanti 2 ja Taimi Rinne-Virolainen 4 kertaa.

Työvaliokuntaan ovat kuuluneet puheenjohtaja Sylvi Siltanen, varapuheenjohtaja Tyyne Paasivuori, sihteeri Taimi Rinne-Virolainen ja muista liittotoimikunnan jäsenistä Meeri Kalavainen. Työvaliokunta on kokoonnut liittotoimikunnan kokousten väliajoilla tarpeen vaatiessa.

Liittotoimikunnan alaiset jaostot

Aikamme Kuvastimen toimitusneuvosto: Jäsenet: Sylvi Siltanen, Eila Vuokko, Alli Lahtinen, Annikki Saarela, Tyyne Paasivuori ja Jenny Johansson.

Sos.-dem. Naisten Viestin toimitusneuvosto: Jäsenet: Anni Vallanti, Tyyne Paasivuori ja Taimi Rinne-Virolainen. .

Kansainvälinen jaosto: Jäsenet: Sylvi Siltanen, Helvi Saarinen, Alli Lahtinen ja Inkeri Airola.

Opinto jaosto: Jäsenet: Anni Vallanti, Meeri Kalavainen, Annikki Saarela ja Inkeri Airola.

Kunnallisjaosto: Jäsenet: Lyyli Aalto, Thelma Ollila, Sinikka Luja ja Tyyne Paasivuori.

Sosiaali- jaosto: Jäsenet: Svea Degerman, Anni Plinck, Helvi Saarinen, Raili Ruusala ja Seija Kärkinen.

Keskusliiton sihteeri Taimi Rinne-Virolainen on toiminut jaostojen kokoonkutsujana ja sihteerinä.

Liiton toimisto ja toimihenkilöt

Keskusliiton toimisto on edelleenkin ollut puoluetöimiston yhteydessä, Paasivuorenkatu 3, huone n:o 12. Kirjanpito ja kassa onihoidettu puoluetöimistössä. Liiton toimistosta on lähetetty kirjelmää ym. lähetyksiä 8295 kappaletta. Kiertokirjeitä perus- ja piirijärjestöille on lähetetty 9.

Keskusliiton palveluksessa ovat seuraavat henkilöt: Sihteerinä: Taimi Rinne-Virolainen, Aikamme Kuvastimen päätoimittajana Jenny Johansson, järjestösihteerinä Ulla Suhonen, toimitsijana 15. 9. saakka Liisa Räsänen, hänen erottuaan palveluksesta palkattiin toimitsijaksi Enni Sokka ja toimistonhoitajana Helga Niemi.

Toimitsijat ovat olleet matkoilla vuoden 1963 aikana seuraavasti: Ulla Suhonen 116, Liisa Räsänen 94, Enni Sokka 61 ja Taimi Rinne-Virolainen 60 päivää. Ulla Suhonen on matkustellut Keski-Suomen, Kymen, Mikkelin, Kainuun, Saimaan, Lapin, Etelä-Hämeen, Satakunnan, Turun ja Uudenmaan piirijärjestöjen alueilla. Liisa Räsänen Satakunnan, Pohj. Hämeen, Et. Hämeen, Vaasan, Joensuun, Keski-Suomen ja Kuopion piirijärjestöissä. Enni Sokka on kiertänyt Oulun, Joensuun, Mikkelin ja Kuopion piirijärjestöissä. Taimi Rinne-Virolaisen matkat ovat suuntautuneet lähinnä piirijärjestöjen järjestämiin tilaisuuksiin ja perusjärjestöjen juhliin.

Liiton toimistossa hoidetaan Aikamme Kuvastimen konttorin, Lasten ja Nuorten Puolesta adressirahaston, Kotien Puolesta Keskusliiton ja Kotien Messut r.y:n käytännölliset tehtävät. Lokakuussa perustettiin Miina Sillanpään seura, josta johtuvat alkutoimenpiteet on hoidettu myös keskusliitossa.

Kansainväliset yhteydet

Sosialidemokraattisten Naisten Kansainvälisen Neuvoston työvaliokunnassa ovat keskusliiton edustajina olleet varsinaisena Sylvi Siltanen ja varajäsenenä Helvi Saarinen. Tämän järjestön työvaliokunnan kokouksessa samoin neuvoston kongressissa, joka pidettiin Amsterdamissa syyskuun 5—6 päivinä, edusti keskusliittoa Sylvi Siltanen. Hän osallistui samalla matkalla myös Sosialistisen Internationaalin kokoukseen.

Pohjoismaisessa Yhteistyötoimikunnassa ovat liiton edustajina Sylvi Siltanen ja Helvi Saarinen. Yhteistyötoimikunnan kokous pidettiin Oslossa tammikuun 5—6 päivinä.

Muista edustuksista mainittakoon kesäkuussa Ruotsissa pidetty naisten opintoviikko, jonne osallistui kuusi keskusliiton jäsentä. Oppaana ja tulkkina tällä matkalla toimi Helvi Saarinen. Helvi Saarinen edusti liittoa myös Tanskassa heinä- elokuun vaihteessa pidetyillä piirijärjestöjen puheenjohtajien kursseilla sekä Länsi-Saksan sosialidemokraattisten naisten konferenssissa, joka pidettiin Frankfurtissa marraskuun 2—3 päivinä.

Keskusliiton edustajakokouksessa olivat edustettuina Ruotsin, Norjan ja Tanskan sisarjärjestöt.

Edustajakokouksesta lähetettiin kokouksen ohjelmaa koskeva kirjallinen

selostus internationaalien naiskomitealle sekä pohjoismaiden sosialidemokraattisille naisjärjestöille.

Norjan ja Suomen sosialidemokraattisten naisten välillä on kertomusvuoden aikana muodostunut entistä laajempi yhteistoiminta. Kummankin maan naisjaostot ja yhdistykset vaihtavat keskenään kirjeitä ym. toimintaan liittyvää materiaalia. Tällainen toimintamuoto on otettu käytäntöön verraten monessa keskusliiton alaisessa perusjärjestössä.

Yhteistoiminta eri keskusjärjestöjen kanssa

I

Kertomusvuoden aikana on Sos.-dem. Naisten Keskuiliitto ollut yhteistoiminnassa Työväen Sivistysliiton, Sos.-dem. Nuorison Keskusliiton, Nuoret Kotkat r.y:n, Työväen Urheiluseurojen Keskusliiton, Sos.-dem. Raittiusliiton, Lomaliiton, Kulutusosuuskuntien Keskusliiton, Suomen Ammattijärjestön Naisjaoston, Naisten Raittiuskeskuksen, Kansalaisjärjestöjen Raittiuskeskuksen, Kultareuna r.y:n, Lasten ja Nuorten Puolesta r.y:n, Kotien Puolesta Keskusliiton ja Äitien Lomahuollon kanssa.

Edustukset yhteistoimintajärjestöissä

I

Puoluetoimikunnassa Sylvi Siltanen, Työväen Sivistysliiton johtokunnassa, Äitien Lomahuollon hallituksessa, KK:n Naiset Mukaan toimikunnassa ja Naisten Raittiuskeskuksessa Tyyne Paasivuori. Sos.-dem. Raittiusliiton liittotoimikunnassa Rakel Lehtokoski ja Tyyne Paasivuori, Lasten ja Nuorten Puolesta hallituksessa Sylvi Siltanen, Taimi Rinne-Virolainen ja Lyyli Aalto ja Lomaliiton naisjaostossa Taimi Rinne-Virolainen.

Vuonna 1963 pidetyt piirikokoukset

I

Joensuun Sos.-dem. Piirin Naisjaoston kokous 24. 2., liiton edustajana Tyyne Paasivuori, Kuopion Sos.-dem. Naispiirin ko. 3. 3., Meeri Kalavainen, Kajaanin Sos.-dem. Piirin Naisjaoston kok. 10. 3., Enni Sokka, Oulun Sos.-dem. Piirin Naisjaoston kok. 10. 3., Ulla Suhonen, Lapin Sos.-dem. Piirin Naisjaoston kok. 10. 3., Ulla Suhonen, Hämeen etel. Sos.-dem. Piirin Naisjaoston kok. 10. 3., Helvi Saarinen, Vaasan Sos.-dem. Piirin Naisjaoston kok. 10. 3., Väinö Tikkaaja, Keski-Suomen Sos.-dem. Naispiirin kok. 10. 3., Taimi Rinne-Virolainen, Helsingin Sos.-dem. Naispiirin kok. 13. 3., Annikki Saarela, Kymen Sos.-dem. Naispiirin kok. 17. 3., Alli Lahtinen ja Meeri Kalavainen, Pohj. Hämeen Sos.-dem. Naispiirin kok. 17. 3., IEdit Terästä, Saimaan Sos.-dem. Naispiirin kok. 17. 3., Liisa Räsänen, Turun Seudun Sos.-dem. Naispiirin kok. 24. 3., Alli Lahtinen ja Sylvi Siltanen, Uudenmaan

Sos.-dem. Naispiirin kok. 24. 3., Lyyli Aalto, Satakunnan Sos.-dem. Naispiirin kok. 31. 3., Helvi Saarinen ja Mikkelin Sosialidemokraattinen Piiri-järjestö ry:n Naisjaoston kok. 28. 4., liiton edustajana Taimi Rinne-Virolainen.

Vuonna 1963 pidetyt syysneuvottelukokoukset ja virkistyspäivät

Hämeen etel. Sos.-dem. Piirin Naisjaoston viikonloppuleirit 3—4. 8., liiton edustajina Helvi Saarinen ja Taimi Rinne-Virolainen sekä SAJ:n Naisjaostosta Svea Degerman, Satakunnan Sos.-dem. Naispiirin retkeilypäivät 25. 8., Tyyne Paasivuori, Saimaan Sos.-dem. Naispiirin syysneuvottelukok. 25. 8., Pirkko Meriluoto, Kainuun Sos.-dem. Piirin Naisjaoston virkailijain virkistyspäivät 31. 8., Enni Sokka, Helsingin Sos.-dem. Naispiirin virkailijain virkistyspäivät 1. 9., Tyyne Paasivuori ja Taimi Rinne-Virolainen, Uudenmaan Sos.-dem. Naispiirin virkailijain virkistyspäivät 14—15. 9., Taimi Rinne-Virolainen, Keski-Suomen Sos.-dem. Naispiirin virkailijain virkistyspäivät 15. 9., Sylvi Siltanen, Vaasan Sos.-dem. Piirin Naisjaoston syysneuvottelukokous 29. 9., Enni Sokka, Kuopion Sos.-dem. Naispiirin virkailijain virkistyspäivät 28—29. 9., Taimi Rinne-Virolainen, Turun Seudun Sos.-dem. Naispiirin syysneuvottelukokous 6. 10., Jenny Johansson, Hämeen Pohj. Sos.-dem. Naispiirin syysneuvottelukokous 10. 11., Annikki Saarela, Lapin Sos.-dem. Piirin Naisjaoston syysneuvottelukokous 9—10. 11., Tyyne Paasivuori, Mikkelin Sosialidemokraattinen Piirijärjestö r.y:n Naisjaoston syysneuvottelukokous 10. 11., liiton edustajana Enni Sokka ja Uudenmaan Sos.-dem. Naispiirin syysneuvottelukokouksessa 27. 11. liiton edust, Tyyne Paasivuori.

Muut tilaisuuudet, joihin keskusliitosta on pyydetty edustaja

Norjan Työväenpuolueen kokouksessa 20—21. 5. Sylvi Siltanen, Väestöliiton äitienpäiväjuhlassa Kansallisteatterissa Pia Virtakallio, Pietarsaaren Ty:n Naisjaoston 10-vuotisjuhlassa 9. 3. Meeri Kalavainen, Otanmäen Ty:n Naisjaoston 10-vuotisjuhlassa 16. 3. Taimi Rinne-Virolainen, Saimaan Sd. Naisp. henkisissä kilpailuissa 3. 3. Anni Vallanti, Tampereen Sosialidemokraattiset Naiset r.y:n juhlassa 24. 3. Ulla Suhonen, Forssan Ty:n Naisjaoston kansainvälisessä naistenpäiväjuhlassa 31. 3. Hilda Salomaa, Riihimäen Ty:n Naisjaoston lipun vihkiäisissä 31. 3. Liisa Räsänen, Lieksan Sos.-dem. Naisyhdistyksen lipun vihkiäisissä 7. 4. Edit Terästö, Keravan Ty:n Naisjaoston 30-vuotisjuhlassa 12. 4. Tyyne Paasivuori, Valkeakosken Ty:n Naisjaoston kansainvälisessä naistenpäiväjuhlassa 7. 4. Helvi Saarinen, Nuoret Kotkat r.y:n edustajakokouksessa 14—15. 4. Sylvi Siltanen, Sos.-dem. Raittiusliiton edustajakokouksessa 28. 6. Tyyne

»

Paasivuori, Karkkilan Ty:n Naisjaoston 15-vuotisjuhlassa 9. 11. Anni Val-
lanti, Raittiusliiton selostustilaisuudessa 23. 10. Edit Terästä ja äitileirillä
Vaasan piirissä Liisa Räsänen sekä Saimaan piirissä Ulla Suhonen.

Valistus-, julkaisu- ja opintotoiminta

Keskusliiton jäsenistön ulkopuolelle suuntautuva valistustyö on kerto-
musvuoden kuluessa jäänyt pääasiassa oman jäsenistömme vastuulle. Toi-
mitsijat ovat käyneet lähinnä jäsenten tilaisuuksissa, lukuunottamatta
yleisöjuhlia ja keskustelutilaisuuksia, joissa on ollut alustajina sekä toi-
mitsijoita että liittotoimikunnan jäseniä. Eräissä naispiirijärjestöissä on
herätetty keskusliiton edustajakokouksen pohjalta keskustelu naisen ase-
masta 1960-luvulla. Nämä tilaisuudet ovat muodostuneet mielenkiintoisiksi.

Julkaisutoiminta

Kirjallisena valistusvälineenä on keskusliitolla ollut toiminnassa kaksi
julkaisua, joista Sos.-dem. Naisten Viesti on tarkoitettu lähinnä liiton
omille jäsenille. Lehti on edelleenkin ilmestynyt 4 kertaa vuodessa. Laa-
jemman levikkipohjan tavoittamista silmällä pitäen alettiin julkaista vii-
me vuoden alusta lähtien Aikamme Kuvastinta, joka ilmestyy kerran
kuukaudessa. Tämän lehden vuosikertojen tilaajamäärä oli viime vuonna
n. 3.500. Irtonumeroita myytiin n. 1.000 kpl. kuukaudessa. Vuoden lopulla
kohosi vuosikertojen tilaajamäärä seuraavaa vuotta varten 5.500. Lisäystä
kertyi, lähdettäessä uudelle vuositaipaleelle, 2.500 vuosikertatilaajaa.

Opintotoiminta

Opintotoiminnassa keskityttiin pääasiassa Työväen Sivistysliiton julista-
man opintokerhokampanjan eteenpäin viemiseen keskusliiton perusjär-
jestöissä. Keskusliiton alaisissa perusjärjestöissä toimii Sivistysliittoon
kuuluvia opintokerhoja 118.

Edellä mainitun lisäksi mainittakoon perusjärjestöjen iltakurssit sa-
moin piirienkin viikonloppukurssit, joita on pidetty järjestötehtävistä.
Näillä kursseilla ovat käyneet alustuksia pitämässä Keskusliiton ja Sivi-
sytysliiton toimihenkilöt.

Viime vuoden alkupuolella lähetettiin keskusliiton kaikille perusjärjes-
töille liiton toimistosta kirjallisena kurssina Opintokurssi n:o 1. Tähän
kurssiin tutustuttiin perusjärjestöissä sekä kevät- että syystoimintakau-
della.

Keskusliiton pyynnöstä käännettiin Työväen Sivistysliitossa Ruotsin
vastaavan järjestön laatima kirjekurssi: "Olen aikani nainen". Tämän

kurssin suorittaminen siirtyy ilmeisesti kuitenkin myöhempään ajankohintaan, koska kulumassa oleva ajankohta edellyttää vaalivalistustehtäviin valmistautumista. Perusjärjestöissä pyritäänkin parhaillaan käsittelemään sekä keskusliiton että TSL:n laatimia kunnalliskursseja.

Aloitetoiminta

Liittotoimikunnan alainen sosiaalijaosto teki sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän aloitevaliokunnalle ehdotuksen raha-asia-aloitteita varten syksyllä seuraavista kysymyksistä:

1. Määräraha paikalliseen sosiaaliseen tutkimustoimintaan.
2. Määräraha perheiden ja yksinäisten vanhusten lomanvieton järjestämiseen.
3. Määräraha vanhusten kotiaputoimintaa varten.
4. Määräraha naisten ammatinvalinnan ohjauksen ja ammattikoulutuksen laajentamista varten.
5. Määräraha oppikoululaisten terveydenhoidon ja ruokailun järjestämisestä varten.

Eduskuntaryhmässä otettiin huomioon kohdasta 2 vanhukset ja kohdat 3 ja 5. Muista asioista päätettiin jättää toivomusaloitteet v:n 1964 valtiopäivillä helmikuussa.

Sosiaalinen ja taloudellinen toiminta

Keskusliiton yhteydessä toimiva Kotien Puolesta Keskusliitto huolehtii perusjärjestöjemme kanssa yhteisesti vapaaehtoisuuteen perustuvan sosiaalisen toiminnan ylläpitämisestä. Tähän keskusliittoon kuuluu 8 yhdistystä, jotka organisoivat kukin oman vaalipiirinsä alueella vanhusten, perheenäitien ja lasten kesävirkestystoimintaa, vanhusten kerho- ja kotiapu- sekä kummiperheiden avustamistoimintaa. Sos.-dem. Naisten Keskusliitto on kehoittanut naispiiritoimikuntia harkitsemaan Kotien Puolesta yhdistyksen perustamista jokaiseen vaalipiiriin. Muista sosiaalisista järjestöistä, joiden kanssa Keskusliitto on ollut yhteistoiminnassa, mainittakoon Äitien Lomahuolto, Ensi Kotien Liitto, Koteja Vanhuksille r.y., Väestöliitto ja Kotineuvontaliitto. Viimeksi mainitun liiton kotitalousneuvojat ovat pitäneet kursseja Keskusliiton perusjärjestöissä.

Keskusliiton taloudellinen toiminta on perustunut lähinnä yhteistyöhön liiton yhteydessä toimivien muiden järjestöjen kanssa. Niinpä Kotien Messut r.y:n nimissä järjestetyistä messu- ja näyttelytilaisuuksista on järjestön osuus ollut 5 % nettotuotosta. Kotien messuja, jotka toimeenpantiin Kotien Messut r.y:n nimissä, pidettiin kertomusvuoden aikana

Joensuun, Uudenmaan, Turun, Helsingin, Kymen, Oulun ja Kuopion piirissä.

Lasten ja Nuorten Puolesta arpojen myynti hoidettiin viime kesänä keskusliiton ja sen perusjärjestöjen välityksellä. Keskusliitto on osallistunut myös tämän järjestön adressien, äitienpäivä- ja joulukorttien levikki- ja myyntitehtäviin. Liiton perusjärjestöt ovat hoitaneet myös Kotien Puolesta Keskusliiton "perhosten" myynnin. Näistä tehtävistä saadut myyntipalkkiot ovat antaneet oman lisänsä niin keskusliiton kuin perusjärjestöjenkin kassavaroihin. Sekä Kotien Puolesta Keskusliitto että Lasten ja Nuorten Puolesta r.y. ovat suorittaneet toimistotiloista vuokratilauksista, jonka keskusliitto on puolueen alajärjestönä siirtänyt suoraan puolueelle.

Kansainvälisen naistenpäivän johdosta valmisti keskusliitto sinivuokkoaiheisia rintamerkkejä aikaisempien vuosien tapaan. Näitä merkkejä myytiin n. 5 500 kappaletta.

Lopuksi

Keskusliiton toiminta kokonaisuudessaan on kertomusvuoden aikana kehittynyt suotuisasti. Yhteistoiminta perus- ja piirijärjestöjen sekä keskusliiton välillä on ollut erittäin hyvä.

Oman jäsenistön keskuudessa on erikoisesti tähdennetty aktiivista toimintaa puolueen toimeenpaneman jäsenhankintakampanjan hyväksi. Naisten poliittisen aktiivisuuden lisääminen ja toimintamuotojen uudistaminen asetettiin edustajakokouksessa hyväksytyssä toimintasuunnitelmassa tulevien vuosien toimintatavoitteiksi. Näiden tehtävien käyntiin saattaminen on aloitettu, mutta huomattavammat tulokset näkyvät luonnollisesti vasta tulevaisuudessa.

VUOSI 1964

Kansainväliset | tapahtumat

Kansainvälisessä politiikassa on viime vuonna ehkä enemmän kuin koskaan aikaisemmin kiinnitetty huomiota siihen, että maailma on pirstoutunut kolmeen osaan: alikehittyneet maat, hyvinvointivaltiot ja kommunistimaat. Valtaryhmitys itä- ja länsiblokin välillä ei näytä enää niin suoraviivaiselta kuin aikaisemmin, sillä Aasian ja Afrikan maiden itsenäistyminen on mennyt eteenpäin melko nopeasti ja näiden maiden edustus sekä kannanilmaisut ovat antaneet oman leimansa kansainväliselle politiikalle. Suurvaltojen välinen kiista kehitysmaiden suosiosta on

edelleenkin jatkunut. Sen vaikutukset eivät ole kuitenkaan ulottuneet Pohjois-Eurooppaan. Edellä mainitut näkökohdat on silti syytä ottaa huomioon, sillä väestön jakaantuminen maailmassa kolmeen eri leiriin on joka tapauksessa lyönyt leimansa Yhdistyneet Kansakunnat järjestön toimintaan ja aiheuttanut huolestumista useissa pienissä valtioissa. Vaikka viime vuonna ei sattunutkaan huomattavampia maailman rauhaa järkyttäviä tilanteita, on siitä huolimatta ilmennyt sellaisia kannanilmaisuja, jotka ovat vaikeuttaneet YK:n työskentelyä esim. kehitysmaiden ongelmien lieventämiseksi tarkoitettujen suunnitelmien toteuttamisessa. Viittaten väestön jakaantumiseen todettakoon, että alikehittyneillä alueilla eli kehitysmaissa asuu joka toinen maapallon asukkaista ja siellä ovat keskimääräiset tulot, ravitsemustilanne, opetuslaitos ja yleensäkin yhteiskunnalliset olosuhteet alhaisella tasolla. On todettu, että maailmassa on edelleenkin 300—500 miljoonaa alituisesti nälkää näkevää ihmistä. Hyvinvointivaltioissa on havaittavissa hyvinvoinnin suhteen eroavaisuuksia, mutta niissä on kuitenkin ihmisten jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat perusedellytykset kokonaan toisella tasolla kuin kehitysmaissa. YK:n työskentely on vaikeutunut mm. sen takia, että eräät jäsenmaat ovat jättäneet jäsenmaksunsa suorittamatta. Monet valtiot ovat velkaantuneet YK:lle rahattomuutensa takia, mutta varsin suurta huomiota kiinnitettiin siihen, että Neuvostoliitto on jättänyt maksunsa suorittamatta periaatteellisista syistä. Edellä mainituista syistä johtuen ei YK:n yleiskokouksessa ole voitu äänestää konkreettisista ratkaisuista, koska ne olisivat saattaneet olla suurvaltojen etujen vastaisia.

Maailman laajuista huomiota kansainvälisessä politiikassa on herättänyt kommunistimaiden etenkin Kiinan ja Neuvostoliiton väliset erimielisyydet. Erimielisyyksien syinä on pääasiassa pidetty toisistaan poikkeavia ideologisia näkemyksiä, mutta toisaalta on todettu kiistakysymyksiin liittyvän myös taistelua vaikutusvallasta Aasiassa. Tapahtumien kuvaan liittyy myös se, että Kiina räjäytti atomipommin, ja rauhattomuudet Aasiassa lisääntyivät. Tapahtumien kulku mm. Etelä-Vietnamissa kehittyi vuoden lopulla sotaa enteilevällä tavalla. Muitakin levottomuuspesäkkeitä on ollut havaittavissa, kuten esim. sisällissodan jatkuminen Kongossa sekä turkkilaisten ja kreikkalaisten yhteenotot Kyproksella.

Euroopan maiden välillä on esiintynyt taloudellisten yhteenliittymien muotoutumiseen ja toimintaan liittyviä erilaisia kannanottoja. Eri maiden esittämistä toivomuksista ja monista yrityksistä huolimatta eivät Euroopan eri maat ole vielä löytäneet politiikalleen yhtenäistä ja kaikkia osapuolia tyydyttävää linjaa. Sen sijaan Pohjoismaiden kesken on viime vuoden kuluessa niin kuin aikaisemminkin vaalittu hyvän yhteistoiminnan ylläpitämistä ja laadittu suunnitelmia sen edelleen kehittämiseksi. Poh-

joismaisissa naapurimaissamme suoritetuissa vaaleissa säilyttivät sosiaalidemokraatit edelleenkin hallitsevan asemansa. Maamme valtiovallan taholta on korostettu puolueettomuutta ja hyvien suhteiden luomista ja ylläpitämistä niin Neuvostoliittoon kuin muihinkin maihin. Sosialidemokraattinen puolue on varauksettomasti yhtynyt valtiovallan ulkopoliittisiin kannanilmaisuihin.

Vaiherikkaiden tapahtumien vuosi kansainvälisessä politiikassa muodostui viime vuonna toisaalta "henkilöhahmojen" vuodeksi. Lokakuussa vapautettiin Neuvostoliiton pääministeri N. Hrushtshev tehtävistään samoin kuin muitakin korkeassa asemassa olleita neuvostojohtajia. Pääministeriksi nimitettiin A. Kosygin ja kommunistisen puolueen pääsihteeriksi L. Brezhnev. Uudet Neuvostoliiton johtajat ilmoittivat noudattavansa samaa poliittista linjaa kuin heidän edeltäjänsäkin. Erittäin suurta huomiota kiinnitettiin Yhdysvalloissa suoritettaviin presidentin ja Englannin parlamentin vaaleihin. Demokraattien ehdokas L. B. Johnson tulikin valituksi USA:n presidentiksi valtavalla äänten enemmistöllä. Englannin Työväenpuolue peri niukan vaalivoiton, mutta se merkitsi joka tapauksessa puolueen siirtymisestä oppositiosta hallitusvastuuseen H. Wilsonin johdolla.

Sisäpolitiikka

Edellisen vuoden lopulla nimitetty virkamieshallitus, joka toimi pääministeri Reino Lehdon johdolla, piteli hallitusohjaksia käsissään suurimman osan vuotta. Pääministeri Karjalaisen johtaman ministeristön luomalta pohjalta virkamieshallitus teki ratkaisuja, jotka merkitsivät taloudellisten räsitusten lisäämistä kuluttaja- ja palkansaajaväestölle. Lisäverolain säätäminen, lähes kaikkiin kulutustarvikkeisiin ulottuva 10 %:n liikevaihtovero ja kuluttajien kannettavaksi suoritettut maatalouden hintalain sovellutukset olivat niitä tekoja, jotka herättivät laajoissa väestöpiireissä suurta tyytymättömyyttä. Virkamieshallituksen tekemien ratkaisujen vaikutus nähtiin varsin pian inflaatiota kiihdyttävänä tekijänä, ostokyvyn heikkenemisenä ja työllisyystilanteen vaikeutumisena varsinkin kotimarkkinateollisuudessa. Porvarillisten puolueiden eduskuntaryhmät antoivat kuitenkin miltei jakamattoman kannatuksensa hallituksen päätöksille. Vasemmistopuolueet vastustivat hallituksen monia esityksiä, mutta jäivät eduskunnan voimasuhteiden mukaisesti vähemmistöksi. Sosialidemokraattisen puolueen eduskuntaryhmä on tehnyt hinta- ym. sellaisten toimenpiteiden johdosta, jotka ovat vaikeuttaneet pienituloisten väesöryhmien toimeentuloa, kyselyjä hallitukselle ja eri ministereille sekä vaatinut päätösten oikaisemista, mutta tuloksetta.

Porvarillisten puolueiden tukeen nojanneen virkamieshallituksen toiminta alkoi näitä puolueita itseäänkin hirvittää kunnallisvaalien lähestyessä. Niinpä syyskuussa nimettiin hallitus, johon Maalaisliitto sai 7, Kokoomuspuolue 3, Suomalainen ja Ruotsalainen Kansanpuolue 2 edustajaansa. Hallitukseen nimettiin myös yksi ammattiministeri. Pääministerin salkku uskottiin Johannes Virolaisen hoidettavaksi. Hallituksen vaihdos oli sikäli merkittävä, että tältä osin palautui pitkästä aikaa parlamentaarinen käytäntö sisäpolitiikkaan. Uusi hallitus jatkoi kuitenkin edeltäjiensä talous- ja sosiaalipolitiikkaa, jota puolueemme eduskuntaryhmä ja koko sosialidemokraattinen järjestöväki joutui voimakkaasti arvostelemaan. Vuoden vaihteen lähestyessä todettiin työllisyystilanteen muodostuvan erittäin vaikeaksi mm. kenkä-, kumi-, tekstiili- ja metalliteollisuudessa sekä rakennusosalalla.

Laatiessaan valtion tulo- ja menoarvioesitystä eduskunnalle ei hallitus ollut kuitenkaan ottanut huomioon työllisyystilanteen huononemista, vaan päinvastoin esitti työllisyysmäärärahojen supistamista. Samanlainen asennoituminen oli hallituksen taholta nähtävissä myös sosiaaliseen asuntorakennustoimintaan myönnettävien määrärahojen suhteen, vaikka vallitseva asuntopula, asuntojen ahtaus ja toimenpiteet työtilaisuuksien lisäämiseksi olisivat edellyttäneet paljon suurempien määrärahojen varaamista mm. Aravalle kuin mitä valtiovalta katsoi aiheelliseksi.

Vuoden lopulla aloitti pääministeri Virolainen keskustelun taloudellisesta linnarauhasta. Tarjous osoitettiin erityisesti oppositiolle, joka ei kuitenkaan osoittanut tähän keskusteluun halukkuuttaan, koska porvarillisten hallitusten tulonsiirrot pienituloisilta suurituloisten hyväksi olivat jatkuneet laajamittaisina eikä palkansaajien reaaliansiotaso ollut kohonnut vastaavasti, puhumattakaan siitä, että he olisivat saaneet oikeudenmukaisen hyvityksen työn tuottavuuden kohoamisesta. Linnarauhakeskusteluun liittyi valittelu valtion kassavaikeuksista. Hallituspolitiikasta vastuussa olleiden piirien toimesta onkin siirretty eräitä sosiaalisen lainsäädännön avulla koottuja varoja, kuten esim. lapsilisä-, kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuja muihin kuin edellä mainittujen lakien edellyttämiin tarkoituksiin. Tällaisen menettelyn seurauksena ovat pienituloiset lapsiperheet ja eläkeläiset joutuneet jatkuvasti kasvavien taloudellisten vaikeuksien eteen.

Positiivisena toteamuksena menneen vuoden tapahtumista mainittakoon sosialidemokraattien vuosikymmeniä vaatima sairausvakuutuksen osittainen voimaantulo. Laki on monissa kohdin puutteellinen ja kaipaava korjauksia, mutta sen hyväksymistä voidaan pitää kuitenkin huomattavana saavutuksena. Valitettavana piirteenä on pidettävä sitä, että yksityiset tutkimuslaboratoriot, lääketehtaat ja apteekit ovat korottaneet

hintojaan ja maksujaan sairausvakuutuksen tultua voimaan. Tähän epäkohtaan kiinnitettiin huomiota edellisessä Sos.-dem. Naisten Keskusliiton liittoneuvoston kokouksessa ja vaadittiin julkilausumassa tutkimuksen suorittamista edellä mainitusta asiasta sekä apteekkilaitoksen yhteiskunnan hallintaan saattamista. Toisena edistysaskeleena on aiheellista kiinnittää huomiota koulunuudistamispyrkimysten edistymiseen. Eduskunta hyväksyi periaatteellisesti koululaitoksen uudistamisen yteinäiskoulun pohjalla, jonka jälkeen asetettiin komitea laatimaan käytännön suunnitelmia.

Kunnallisvaalit

Viime syksynä suoritettiin maassamme sosialidemokraattien kannalta voitolliset kunnallisvaalit, jotka käytiin pääasiassa yleispoliittisin tunnuksin. Sosialidemokraattinen puolue arvosteli voimakkaasti porvarillisten puolueiden harjoittamaa talous- ja sosiaalipolitiikkaa. Vaalien tulos osoitti, että suuret äänestäjäjoukot olivat puolueemme kanssa samaa mieltä, sillä porvarilliset puolueet kärsivät huomattavan suuren vaalitappion oman puolueemme selviytyessä maamme suurimmaksi. Kommunistien kannatus vaaleissa säilyi suunnilleen entisellään, mutta merkille pantava on kuitenkin se, että he eivät kyenneet saamaan lisäystä äänestäjäkuntaansa. Sosialidemokraattisen puolueen äänimäärä kohosi edellisiin kunnallisvaaleihin verrattuna 36,7 %, mikä merkitsi lähes 400 uuden valtuustopaikan saamista.

Järjestöpoliittiset tapahtumat

Socialidemokraattista järjestökenttää hallitsi koko alkuvuoden keskustelu Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen ja Työväen ja Pienviljelijäin Sosialidemokraattisen Liiton yhtymisestä siten, että viimeksi mainittu ryhtymä olisi lopettanut toimintansa ja liittynyt SDP:hen. Puolueemme puoluetoimikunta esitti neuvottelujen pohjalta syntyneen sopimussuosituksen huhtikuun 29 päivänä kokoontuneelle puolueenuevostolle, jossa se hyväksyttiin. Samaa kysymystä kokoontui TPSL käsittelemään ylimääräiseen puoluekokoukseensa Aulangolle toukokuussa. Tämä kokous hylkäsi sopimussuosituksen edellyttämän puolueen lakkauttamisesityksen ja syrjäytti suosituksen hyväksymisen kannalla olleet henkilöt puolueensa johdosta. TPSL:n uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Aarre Simonen. TPSL esiintyi kunnallisvaaleissa puolueena kolmella eri tavalla. Eräissä kunnissa heillä oli oma vaaliliittonsa, toisilla paikkakunnilla oltiin vaaliliitossa kommunistien ja eräissä kunnissa sosialidemokraattien kanssa.

Kunnallisvaalien edellä ilmeni TPSL:n riveissä huomattavaa hajaantumista mm. siten, että puolueosastoja päätti erota ja liittyä sosialidemokraattiseen puolueeseen. Tällaisia päätöksiä tehneet puolueosastot saivat vaaleissa ehdokkaansa suoraan oman puolueemme listoille. Edellä selostettu sopimussuositus käsitti pääasiassa puolueiden yhtymistä koskevan kysymyksen, mutta mikäli se olisi saavuttanut kummankin osapuolen hyväksymisen, pidettiin ilmeisenä periaatteena neuvottelun ulottamista myös muiden rinnakkaisjärjestöinä toimivien työväenjärjestöjen piiriin.

Keskusliiton toiminta
Tilaisuuudet

Sos.-dem. Naisten Keskusliiton tärkeimmistä toimintatapahtumista mainittakoon kunnallispäivät, jotka pidettiin Kuopiossa helmikuun 15—16 päivinä. Päiville oli saapunut kunnallisista kysymyksistä kiinnostuneita keskusliiton jäseniä eri puolilta maamme. Päivien pääteemana oli: "Kunnallispolitiikka tänään". Pääluennoissa käsiteltiin seuraavia aiheita: verotuspolitiikka, ajankohtaiset kouluongelmat ja asuntopolitiikka. Alustuksia pidettiin aheista: vanhusten asumistuki, vanhusten kotiaputoiminta ja lasten päivähoito. Kunnallispäivien sekä luentojen että alustusten aiheet pyrittiin valitsemaan niin, että ne niveltyvät keskusliiton kunnallisvaaliteemoihin.

Seuraava huomattavampi toiminnan kohde oli naisten poliittinen seminaari, joka pidettiin Pajulahden Urheiluopistossa kesäkuussa. Seminaariin kutsuttiin piiritoimikuntien edustajat. Keskeisimmällä tilalla seminaarin ohjelmassa oli naisten poliittisen kasvatuksen tehostaminen ja toimintamuotojen uudistaminen. Poliittisessa seminaarissa esiintulleita ajatuksia on pyritty mahdollisuuksien mukaan soveltamaan käytännön toimintaan viimeksi kuluneiden syys- ja talvitoimintakauden aikana.

Joka toinen vuosi pidettävät retkeilypäivät muodostavat keskusliiton toiminnassa erään tärkeän kohokohdan. Retkeilypäiville kokoonnutaan suuremmin joukoin kuin vastaavasti muihin tilaisuuksiin tai kokouksiin. Toimintavuoden kuluessa pidettiin keskusliiton retkeilypäivät Savonlinnassa ajalla 4—5. 7.

Retkeilypäivät tarkoitettiin erityisesti kunnallisvaalitaistelun lähtölaukaukseksi ja jälkeensä voitiinkin todeta, että päämäärän asettelussa onnistuttiin erinomaisesti. Osanottajamäärä muodostui suuremmaksi kuin osattiin ennakolta odottaa ja myös ohjelmaan oltiin tyytyväisiä. Perus- ja piirijärjestöissä uhrattiin paljon aikaa ja harrastusta retkeilypäiville valmistautumiseen. Ilmeisesti perusteellisen valmistautumisen ansiosta esim. jäsenistön joukkoesiintymiset niin kansantanhujen kuin myös

"ikinuorten" voimistelun osalta jäivät osanottajien mieliin unohtumattomina elämyksinä.

Kunnallisvaalit

Kunnallisvaalitaisteluun osallistuminen oli viime syksynä myös naisjärjestöjen ja niiden jäsenten keskeisimpänä huomion kohteena. Keskusliiton asettamat vaaliteemat koko maata varten olivat seuraavat aiheet: "Kunnollisia asuntoja kaikille, ilmaista kotiapua vanhuksille, koulutie auki kaikille lapsille ja päivähoitopaikkoja ansioaitien lapsille". Vaaliteemoiksi valittuja aiheita esiteltiin ns. vaalinenäliinoissa, kirjeiden muotoon laadituissa lentolehtisissä, sanomalehdistössä ja ehdokkaiden puheissa sekä kirjoituksissa. Nenäliinoja valmistettiin 80.000 kappaleen painosmäärä, josta jaettiin kesäkauden kuluessa järjestöjen välityksellä myyntiin 50.000 kpl ja ilmaiseen jakeluun valitsijoille 30.000 kpl. Nenäliinoin painatuskulut olivat 26.658 markkaa. Myyntituloja niistä tilitettiin keskusliitolle 19.169 markkaa. Nenäliinan lisäksi jaettiin vaalikirjeitä, joihin edellä viitattiin sekä ilmaiseksi että maksullisina perus- ja piirijärjestöille. Samoin meneteltiin käyntikorttien suhteen, joita jaettiin valitsijoille nenäliinan yhteydessä ja joissa esiteltiin ehdokkaita henkilökohtaisesti niillä paikkakunnilla, joissa henkilömainonta sallittiin.

Vaalien tuloksia tarkasteltaessa jälkepäin voitiin todeta, että keskusliiton vaalimateriaali sekä teemat herättivät valitsijoiden keskuudessa huomiota. Keskeisimmäksi huomion kohteeksi osoittautui vaalinenäliina, koska se muodosti poikkeuksen sekä omamme että vastustajiemme vaalimateriaalin joukossa.

Muu järjestötoiminta

j

I

Naisjaostojen ja -yhdistysten sisäisessä toiminnassa asetettiin keskeisimmäksi tehtäväksi toimintamuotojen uudistaminen. Edellä mainittuun viitaten keskusliitto yhtyi kaikkien kansanvaltaisten työväenjärjestöjen toimeenpanemaan kampanjaan, josta käytettiin nimitystä- "Tulevaisuuden yhdistys". Apua tämän kampanjan eteenpäin viemisessä olemme saaneet Työväen Sivistysliitolta. Sivistysliiton toimittamia ohjeita hyvästä yhdistystoiminnasta, opintotoiminnasta yleensäkin ja selostuksia uudesta opintokerholaista lähetettiin keskusliiton muun postin yhteydessä jäsenjärjestöille.

Organisaation vahvistaminen ja laajentaminen ovat luonnollisesti kuuluneet kertomusvuoden kuluessa tavoitteisiimme niin kuin aikaisemminkin. Uusia naisjaostoja ja eräitä naisyhdistyksiä saatiin perustetuksi, mutta toimihenkilöiden vähyyden takia ei ole voitu pitää yhteyttä

läheskään kaikkiin sellaisiin työväenyhdistyksiin, joissa olisi edellytyksiä naisten toiminnan aloittamiseen. Myös takaiskuja on sattunut siinä mielessä, että eräät heikosti toimivat naisjaostot ovat ilmoittaneet lakkauttavansa toiminnan toimihenkilöiden puutteen tai jäsenten vähälukuisuuden takia. Pientä eteenpäin menoa järjestöllisessä kehityksessä kuitenkin tapahtui. Toimivien perusjärjestöjen lukumäärä oli vuoden lopussa 345. Näiden lisäksi pidetään keskusliitosta postiyhteyksiä n. 60 hiljaisemmin toimivaan naisjaostoon.

Liittoneuvosto

Liittoneuvostoon ovat kuuluneet keskusliiton edustajakokouksen nimeämät jäsenet, jotka luettiin vuoden 1963 toimintakertomuksessa. Heidän toimiaikansa kestää seuraavaan edustajakokoukseen saakka.

Kertomusvuoden kuluessa on liittoneuvosto kokoontunut kaksi kertaa. Huhtikuun 26 päivänä pidettiin liittoneuvoston sääntömääräinen vuosikokous Helsingissä Sos.-dem. Puolueen kokoushuoneessa. Toimintakertomuksen lisäksi kuultiin kokouksessa keskusliiton puheenjohtajan Sylvi Siltasen selostus yleis- ja järjestöpoliittisista tapahtumista, Tyyne Paasi-vuoren esittämä luento aiheesta: Naisten osuus kunnallisissa luottamustehtävissä ja sihteeri Taimi Rinne-Virolaisen selostus toimintasuunnitelmiin liittyvistä tehtävistä. Kokouksesta annettiin myös kunnallisvaaliteemoihin liittyvä julkilausuma, joka julkaistiin sosialidemokraattisissa päivälehdissä.

Ylimääräinen liittoneuvoston kokous pidettiin samassa paikassa kuin vuosikokouskin marraskuun 29 päivänä. Kokouksessa selosti poliittisia tapahtumia Sylvi Siltanen, kunnallisvaalien tuloksia Anssi Kärkinen, ammattiyhdistysliikkeen näkymiä Jaakko Rantanen ja toimintasuunnitelmia Taimi Rinne-Virolainen. Kokouksen hyväksymässä julkilausumassa kiinnitettiin huomiota lasten, vanhusten ja työttömien vaikeuksiin ja arvosteltiin hallituksen harjoittamaa talous- ja sosiaalipolitiikkaa sekä esitettiin vaatimus tutkimuksen suorittamisesta lääkkeiden hintojen sekä laboratoriomaksujen kohoamisesta ja apteekkilaitoksen ottamisesta yhteiskunnan hallintaan. Päätöslausumassa vedottiin lähinnä omaan jäsenistöön ja annettiin kehoitus toimintamuotojen uudistamiseen ja järjestöjen sisäisen työn vireyttämiseen.

Liittotoimikunta

Liittotoimikunta on kokoontunut kertomusvuoden kuluessa 11 kertaa. Pöytäkirjan pykälä on merkitty 103. Liittotoimikunnan jäsenet ovat osallistuneet kokouksiin seuraavasti: Sylvi Siltanen 11, Meeri Kalavainen

9, Alli Lahtinen 9, Tyyne Paasivuori 9, Sinikka Luja 9, Annikki Saarela 7, Pirkko Meriluoto 6, Helvi Saarinen 5, Anni Vallanti 5 ja Taimi Rinne-Virolainen 11 kertaa. Liittoneuvoston puheenjohtaja Edit Terästö ja Aikamme Kuvastimen toimittaja sekä liiton toimitsijat ovat osallistuneet liittotoimikunnan kokouksiin.

Työvaliokuntaan ovat kuuluneet Sylvi Siltanen, Tyyne Paasivuori, Meeri Kalavainen ja Taimi Rinne-Virolainen. Työvaliokunta on kokoon-tunut liittotoimikunnan kokousten väliajoilla tarvittaessa.

Liittotoimikunnan alaiset jaostot

Aikamme Kuvastimen toimitusneuvostoon ovat kuuluneet: Sylvi Silta-nen puheenjohtajana ja Eila Vuokko, Alli Lahtinen, Tyyne Paasivuori, Annikki Saarela ja Jenny Johansson. Sihteerinä on toiminut Taimi Rinne-Virolainen.

Sos.-dem. Naisten Viestin toimitusneuvostoon Tyyne Paasivuori, Anni Vallanti ja Taimi Rinne-Virolainen.

Kansaiväliseen jaostoon Sylvi Siltanen puheenjohtajana ja Alli Lahtinen, Helvi Saarinen ja Inkeri Airola.

Opintojaostoon Anni Vallanti puheenjohtajana ja Meeri Kalavainen, Inkeri Airola ja Annikki Saarela.

Kunnallisjaostoon Lyyli Aalto puheenjohtajana ja Tyyne Paasivuori, Si-nikka Luja ja Thelma Ollila.

Sosiaalijaostoon Helvi Saarinen puheenjohtajana ja Svea Degerman, Seija Kärkinen, Anni Flick ja Raili Ruusala.

Keskusliiton sihteeri Taimi Rinne-Virolainen on toiminut kaikkien jaostojen kokoonkutsujana ja sihteerinä.

Liiton toimisto ja toimihenkilöt

Keskusliiton toimisto on ollut Sos.-dem. Puoluetöimiston yhteydessä, Paasivuorenkatu 3, huone 12. Kirjanpito ja kassa sekä osittain monistus- ja postitustehtävät on hoidettu puoluetöimistössä. Keskusliitosta on lähe-tetty kirjelmiä ym. lähetyksiä 8359 kappaletta, kiertokirjeitä perus- ja piirijärjestöille 11.

Keskusliiton palveluksessa ovat olleet seuraavat henkilöt: sihteerinä Taimi Rinne-Virolainen, Aikamme Kuvastimen päätoimittajana Jenny Jo-hansson, järjestösihteerinä Ulla Suhonen, toimitsijana Enni Sokka ja töimistonhoitajana Helga Niemi. Järjesösihteerin tehtävistä on pääosa siirtynyt sihteerille, koska järjestösihteerä U. Suhonen on saanut tehtäväk-seen hoitaa Kotien Puolesta Keskusliiton sihteerin työt ja talvitoiminta-kauden ajan hän on matkustanut keskusliiton järjestöissä toimitsijan

tehtävissä. Toimitsijat ovat olleet v. 1964 aikana matkoilla seuraavasti: Taimi Rinne-Virolainen 35, Ulla Suhonen 129 ja Enni Sokka 147 päivää. Ulla Suhonen on matkustellut Vaasan, Saimaan, Kymen, Turun, Oulun, Uudenmaan, Pohjois-Karjalan, Keski-Suomen, Etelä-Hämeen, Kuopion, Lapin ja Mikkelin piirijärjestöjen alueilla. Toimitsija Enni Sokka on kiertänyt Keski-Suomen, Pohjois-Hämeen, Kuopion, Mikkelin, Kajaanin, Lapin, Satakunnan, Vaasan, Uudenmaan, Pohjois-Karjalan ja Oulun piirijärjestöjen alueilla. Matkat on suunniteltu siten, että toimitsijain matkat ovat syys- ja kevättoimintakaudella suuntautuneet eri piirijärjestöihin. Taimi Rinne-Virolainen on käynyt piirien järjestämissä neuvottelu- ja piirikokouksissa sekä eräiden perusjärjestöjen suurimmissa tilaisuuksissa. Tämän lisäksi hän on käynyt Helsingin piirin perusjärjestöissä, koska muiden toimitsijain aikaa ei ole voitu sitoa Helsinkiin.

Keskusliiton toimistossa hoidetaan edelleenkin Aikamme Kuvastimen ja Sos.-dem. Naisten Viestin konttorin, Lasten ja Nuorten Puolesta ry:n, Kotien Puolesta Keskusliiton, Miina Sillanpään Seuran ja Kotien Messut ry:n käytännölliset tehtävät.

Kansainväliset yhteydet

Sosialidemokraattisten Naisten Kansainvälisen Neuvoston työvaliokunnassa on keskusliiton varsinaisena jäsenenä ollut edelleenkin liiton puheenjohtaja Sylvi Siltanen ja varajäsenenä Helvi Saarinen. Sylvi Siltanen osallistui sekä työvaliokunnan kokoukseen että kansainvälisen järjestön kongressiin, jotka pidettiin Brysselissä 2—6. 9. Samalla matkalla hänellä oli tilaisuus osallistua Internationaalin 100-vuotisjuhlallisuuksiin.

Pohjoismaisessa yhteistyötoimikunnassa ovat niin ikään keskusliiton edustajina Sylvi Siltanen ja Helvi Saarinen. Yhteistyötoimikunnan kokous pidettiin kertomusvuoden alussa eli tammikuun 12 päivänä Helsingissä. Tähän kokoukseen saapuivat Ruotsin, Norjan ja Tanskan sosialidemokraattisten naisjärjestöjen edustajat. Keskusliittoa edustivat kokouksessa liittotoimikunnan jäsenet ja heidän lisäksi kansainvälisen jaoston jäsen Inkeri Airola, joka toimi kokouksen sihteerinä. Kokouksessa keskusteltiin opintoviikkojen järjestämiseen liittyvistä suunnitelmista. Tämän lisäksi kunkin maan edustaja selosti maansa poliittisia tapahtumia ja sosialidemokraattisten naisten ohjelmallisia tavoitteita.

Pohjoismaainen opintoviikko pidettiin kesällä Norjassa Telemarkissa, jonne Suomesta osallistuivat matkanjohtajana Alli Lahtinen ja hänen lisäksi Aira Roitto Kotkasta, Irja Oranen Pieksämäeltä, Elsa Keurulainen Suonenjoelta, Irma Laine Harjavallasta, Hanna Ojala ja Helmi Tenhunen Oulusta.

Ruotsin Sos.-dem. Naisliiton edustajakokouksessa ja Morgonbrisin 60-vuotisjuhlassa Tukholmassa edustivat keskusliittoa ajalla 2—5. 5. Sylvi Siltanen ja Taimi Rinne-Virolainen.

Kansainvälisillä kurssilla loka—marraskuun vaihteessa Israelissa olivat keskusliiton edustajina Annikki Saarela ja Helvi Saarinen. Osanottajien matkakuluihin saatiin avustuksia Ruotsin ja Länsi-Saksan sosialidemokraattisilta naisjärjestöiltä.

Norjalaisten ja suomalaisten naisjaostojen ja yhdistysten välistä kirjeenvaihtoa on jatkettu edellisenä vuonna aloitetun tavan mukaisesti.

Yhteistoiminta eri keskusjärjestöjen kanssa

Kertomusvuoden aikana on Sos.-dem. Naisten Keskusliitto ollut yhteistoiminnassa Työväen Sivistysliiton, Sos.-dem. Nuorison Keskusliiton, Nuoret Kotkat r.y:n, Työväen Urheiluseurojen Keskusliiton, Sos.-dem. Raittiusliiton, Lomaliiton, Kulutusosuuskuntien Keskusliiton, (Suomen Ammattijärjestön Naisjaoston, Naisten Raittiuskeskuksen, Kansalaisjärjestöjen Raittiuskeskuksen, TEE-vuoden Toimikunnan, Kultareuna ry:n, Lasten ja Nuorten Puolesta ry:n, Kotien Puolesta Keskusliiton, Äitien Lomahuollon, Ensi Kotien Liiton, Koteja Vanhuksille ry:n, Kotineuvontaliiton, Väestöliiton ja Miina Sillanpään Seuran sekä Miina Sillanpään Säätiön kanssa. Viime vuoden lopulla perustettuun Kuntoliikunnan Keskusliittoon liittyi jäseneksi myös naisten keskusliitto, joten yhteistoiminta saatiin tämänkin järjestön kanssa vuoden vaihteen tienoilla käyntiin.

Edustukset yhteistoimintajärjestöissä

I

Sos.-dem. Puoluetoimikunnassa Sylvi Siltanen, puolueen kasvatustoimikunnassa Inkeri Airola, Jenny Johansson ja Taimi Rinne-Virolainen, puolueen maaseututoimikunnassa T. Rinne-Virolainen, Äitien Lomahuollon hallituksessa, Väestöliiton johtokunnassa, Työväen Sivistysliiton johtokunnassa, KKn johtokunnassa ja NM-toimikunnassa Tyyne Paasivuori, Sos.-dem. Raittiusliiton liittotoimikunnassa Rakel Lehtokoski ja Tyyne Paasivuori. Lasten ja Nuorten Puolesta hallituksessa Sylvi Siltanen, Taimi Rinne-Virolainen ja Lyyli Aalto, TEE-vuoden päätoimikunnassa ja Kuntoliikunnan Keskusliiton hallituksessa Meeri Kalavainen, Lomaliiton sosiaalijaostossa Taimi Rinne-Virolainen, Miina Sillanpään Seuran johtokunnassa Sylvi Siltanen, Lyyli Aalto ja Taimi Rinne-Virolainen, Miina Sillanpään Säätiön hallituksessa Ulla Tiilikainen, Inkeri Airola, Lyyli Aalto, Meeri Kalavainen, Hilikka Kujala ja Taloustyöntekijäin Yhdistyksen edustajat, Kotien Puolesta Keskusliiton hallituksessa Edit Terästä, Sylvi Siltanen, Tyyne Paasivuori, Helvi Saarinen, Katri Lindfors, Esteri

Kivi, Sirkka Vuorela, Anni Ahonen, Taimi Rinne-Virolainen, Inkeri Airola ja Ulla Suhonen, joka toimi sihteerinä.

Vuonna 196b pidetyt piirikokoukset

Oulun Sos.-dem. Piirin (Naisjaoston kok. 23. 2. keskusliiton edustajana Sinikka Luja, Lapin Sos.-dem. Piirin Naisjaoston kok. 1. 3. edust. Anni Vallanti, Pohjois-Hämeen Sos.-dem. Naispiirin kok. 1. 3. edust. Taimi Rinne-Virolainen, Vaasan 1. Sosialidemokraattinen Piiri ry:n Naisjaoston kok. 8. 3. edust. Helvi Saarinen, Kymin Sos.-dem. Naispiirin kok. 8. 3. edust. Meeri Kalavainen ja Alli Lahtinen, Keski-Suomen Sos.-dem. Naispiirin kok. 8. 3. edust. Taimi Rinne-Virolainen, Joensuun Sosialidemokraattinen Piiri ry:n Naisjaoston kok. 15. 3. edust. Pirkko Meriluoto, Kajaanin ;Sos.-dem. Piiri ry:n Naisjaoston kok. 15. 3. edust. Ulla Suhonen, Kuopion Sos.-dem. Naispiirin kok. 15. 3. edust. Edit Terästö, Mikkelin Sosialidemokraattinen Piirijärjestö ry:n Naisjaoston kok. 15. 3. edust. Enni Sokka, Turun Seudun Sos.-dem. Naispiirin kok. 15. 3. edust. Sylvi Siltanen ja Jenny Johansson, Helsingin Sos.-dem. Naispiirin kok. 19. 3. edust. Sylvi Siltanen ja Tyyne Paasivuori, Etelä-Hämeen Sosialidemokraattinen Piiri ry:n Naisjaoston kok. 15. 3. edust. Helvi Saarinen, Saimaan Sos.-dem. Naispiirin kok. 22. 3. Meeri Kalavainen, Uudenmaan Sos.-dem. Naispiirin kok. 22. 3. edust. Enni Sokka ja Satakunnan Sos.-dem. Naispiirin kok. 22. 3. liiton edustajana Taimi Rinne-Virolainen.

Vuonna 196-i pidetyt syysneuvottelukokoukset ja virkailijain virkistyspäivät sekä keskusliiton edustajat tilaisuuksissa

Pohjois-Karjalan Lomakodin Kannatusyhdistyksen 20-vuotisjuhlassa, luentopäivillä ja Sos.-dem. Piirin Naisjaoston syysneuvottelukokouksessa 22—23. 8. Tyyne Paasivuori ja Taimi Rinne-Virolainen, Oulun piirin syysneuv. kok. 22—23. 8. tilanneselostuksen piti Antero Väyrynen, Satakunnan piirin retkeilypäivät 23. 8. Enni Sokka, Kymin piirin virkailijain virkistyspäivät 24. 8. Meeri Kalavainen ja Taimi Rinne-Virolainen, Helsingin piirin syysneuvottelukok. 30. 8. Taimi Rinne-Virolainen ja Tyyne Paasivuori, Uudenmaan piirin syysneuvottelukok. viikonloppukurssit Sinikka Luja ja Taimi Rinne-Virolainen, Saimaan piirin syysneuvottelukok. 6. 9., Keski-Suomen piirin syysneuvottelukok. 6. 9. Tyyne Paasivuori, Vaasan piirin syysneuvottelukok. 13. 9. Enni Sokka, Turun piirin syysneuvottelukok. 13. 9. Meeri Kalavainen ja Sylvi Siltanen, Kuopion piirin syysneuvottelukok. ja kurssi 19—20. 9. Sylvi Siltanen, Meeri Kalavainen ja Edit Terästö, Pohjois-Hämeen piirin kok. 25. 10. Tyyne Paasivuori, Lapin piirin kok. 18. 10. Taimi Rinne-Virolainen, Mikkelin piirin kok. 8. 11. Anni Flinck.

Muut tilaisuudet, joihin pyydettiin keskusliitosta edustaja I

Kymintehtaan Sos.-dem. Naisyhdistyksen vaali- ja syystoiminnan alkajaisjuhla 20. 9. Tyyne Paasivuori, Saimaan piirin henkisissä kilpailuissa 8. 3. Anni Vallanti, Jyväskylässä naistenpäiväjuhlassa 9. 3. IU. Voutilainen, Euran Ty:n Naisjaoston juhlassa 8. 4. Taimi Rinne-Virolainen, Vuoksen niskan Sos.-dem. Naisyhdistyksen 25-vuotisjuhlassa 5. 4. Tyyne Paasivuori, Ojakkalan Ty:n Naisjaoston naistenpäiväjuhlassa 7. 4. Anni Vallanti, Turussa naistenpäiväjuhlassa 8. 4. Meeri Kalavainen, Satakunnan piirin viikonloppukursseilla 18—19. 4. Anni Vallanti ja Meeri Kalavainen, Keski-Suomen piirin viikonloppukursseilla 12. 4. Jenny Johansson ja Hilikka Kujala, Lahdessa Ammatillisen Paikallisjärjestön tilaisuudessa 20. 4. Esteri Kivi, Kymintehtaan Sos.-dem. Naisyhdistyksen 60-vuotisjuhlassa Meeri Kalavainen, Tikkurilassa äitienpäiväjuhlassa 10. 5. Tyyne Paasivuori, Korsossa äitienpäiväjuhlassa 10. 5. Anssi Kärkinen, Etelä-Hämeen piirin kunnalliskäräjillä Riihimäellä 30. 8. Tyyne Paasivuori ja Anssi Kärkinen, Keski-Suomen piirin henkisissä kilpailuissa 15. 11. Meeri Kalavainen, Porin Sos.-dem. Naisyhdistyksen 60-vuotisjuhlassa 22. 11. Sylvi Siltanen, Sos.-dem. Raittiusliiton 50-vuotisjuhlassa Tyyne Paasivuori ja Inkeri Airo-la, Suomen Ammattijärjestön edustajakokouksessa 27. 9. [Taimi Rinne-Virolainen, Suomen Naisjärjestöjen Keskusliiton kunnallisvaalitalaisuudessa 1. 10. Tyyne Paasivuori ja Sos.-dem. Nuorison Keskusliiton edustajakokouksessa 27—28. 6. Annikki Saarela.

Keskusliiton liittotoimikunnan, liittoneuvoston ja piiritoimikuntien jäsenet ovat olleet lukuisissa muissa järjestöjen tilaisuuksissa, mutta ajankohdat ym. tilaisuuksiin liittyvät asiat on hoidettu suoraan ao. henkilöiden kanssa. . , I

Valistus-, julkaisu- ja opintotoiminta

Jäsenistön ulkopuolella suoritettavassa valistustyössä kiinnitettiin päähuomio kunnallisvaaleihin liittyviin kysymyksiin, joita on selostettu kohdassa kunnallisvaalit. Muilta osin jatkettiin vuoden alkupuolella keskustelua naisen asemasta 1960-luvulla eri tilaisuuksissa. Tästä aiheesta keskustelu aloitettiin jo edellisenä vuonna.

Julkaisutoiminta

Vaalimateriaalin lisäksi on keskusliiton toimesta edelleenkin julkaistu omille jäsneille tarkoitettua Sos.-dem. Naisten Viestiä 4 kertaa vuodessa. Lehden toimituspuolesta on vastannut toimittaja Irja Lönngren. Lehden painosmäärä on ollut 1500 kappaletta julkaisukertana. Kunnallisvaalien

edellä julkaistiin tavanomaista suurempi painosmäärä. Perusjärjestöjen virkailijoille lähetetään Viesti ilmaiseksi ja muille jäsenille tilauksen perusteella maksullisena. Vuosikertatilaushinta on ollut kaksi markkaa. Viestissä on kerran vuodessa järjestöjen osoitelmoitukset, josta on peritty korvauksena neljä markkaa vuodessa.

Aikakauslehtenä on keskusliiton jäseniä ym. lukijakuntaa edelleenkin palvellut Aikamme Kuvastin. Lehden kustantajajärjestönä on Kotien Puolesca Keskusliitto, mutta lehden talous- ym. käytännön asiat ovat kuuluneet Sos.-dem. Naisten Keskusliiton liittotoimikunnalle.

Aikamme Kuvastimen vuosikertatilauksia saatiin hankituksi n. 5.500. Painosmäärä oli 7.000, josta tilauksien lisäksi osa myytiin irtonumeroina ja osa jaettiin liike- ym. laitoksille vapaakappaleina.

Opintotoiminta

Keskusliiton toimesta ei järjestetty kertomusvuoden kuluessa varojen puutteen takia muita kursseja paitsi poliittinen seminaari, josta on maininta toimintakertomuksen alkuosassa. Kurssitoiminnassa onkin päähuomio kohdistettu perus- ja piirijärjestöjen toimeenpanemiin ilta- ja viikonloppukursseihin. Keskusliitto on yhdessä Työväen Sivistysliiton kanssa edellä mainittujen kurssien järjestelyissä antanut apuaan mahdollisuuksiensa mukaan. Työväen Sivistysliiton kirjeopistossa opiskeli viime vuonna 105 keskusliiton perusjärjestöissä toimivaa opintokerhoa. Opintokerhojen kokonaislukumäärä on edellä mainittua suurempi, mutta Sivistysliitto on tilastossaan ilmoittanut ainoastaan kirjeopistossa opiskelleet kerhot.

Keskusliitosta lähetettiin perusjärjestöille monisteena opintokurssi n:o 2. Siinä käsiteltiin kunnallisia kysymyksiä. Kirjekursseista opiskeltiin opintokerhoissa eniten seuraavia aiheita: Meidän kuntamme, Olen aikani nainen ja Sosialidemokratia rakentaa.

Vuoden lopulla pyrittiin kiinnittämään erityisesti huomiota harrastuskerhojen lisäämiseen. Tässä tarkoituksessa lähetettiin liiton toimistosta Kuntoliikunnan Keskusliiton toimittamaa kirjallista materiaalia sekä Taimi Hirvosen laatima "Ikinuorten" voimisteluohjelma. Harrastuskerhoja onkin perustettu melko aktiivisesti, joissa ovat liikunta, askartelu, teatteri, kirjallisuus, retkeily ym. harrastusalat otettu huomioon. Kaikki edellä selostetut pyrkimykset ovat liittyneet toimintamuotojen uudistamista koskevaan kampanjaan.

Aloitetoiminta

Raha-asia-aloitteita jätettiin keskusliiton liittotoimikunnan alaisen sosiaalijaoston ehdotuksen pohjalta niistä kysymyksistä, jotka liittyivät kunnallisvaaliteemoihin.

Vuoden 1965 valtiopäiville sosiaalijaosto valmisti aloitteita seuraavista aiheista: muutosesitykset sairausvakuutuslakiin, muutosesitys erityislapsilisäkiin, muutosesitys työllisyyslaista annetun asetuksen 19 §:ään, joka oli naisia syrjivä, muutosesitys raskauden keskeyttämistä koskevaan lakiin ja sukupuoliopetuksen uudistaminen.

Edellä lueteltujen aloitteiden lisäksi ovat sosialidemokraattiset naiskansanedustajat jättäneet useita aloitteita, jotka läheisesti liittyvät keskusliiton ohjelmatavoitteisiin.

Kunnallisvaltuustoissa on aloitteiden avulla pyritty etenemään vanhusten kotiaputoimintaan liittyvissä kysymyksissä. Keskusliitosta on lähetetty kaikille perusjärjestöille ohjeet niiden kokemusten pohjalta, joita tästä toiminnasta on ehtinyt kertyä.

Sosiaalinen ja taloudellinen toiminta

Sos.-dem. Naisten Keskusliiton perusjärjestöt ja niiden jäsenet ovat harrastaneet vapaaehtoisuuteen perustuvaa sosiaalista toimintaa pääasiallisesti Kotien Puolesta Keskusliiton kanssa. Perheenäitien lomatoiminnassa on pidetty yhteyksiä myös Äitien Lomahuoltoon ja Lomaliittoon. Jäsenistö on parhaansa mukaan osallistunut Väestöliiton harjoittamaan valistus- ym. työhön.

Taloudellinen toiminta on jäänyt toimihenkilöiden vajaalukuisuuden takia vähäiseksi, mutta keskusliiton kanssa läheisessä yhteistoiminnassa toimivien muiden järjestöjen kanssa on voitu kerätä osa [varoista liiton toiminnasta aiheutuvien kulujen peittämiseksi. Tällaisia yhteistyöjärjestöjä ovat lähinnä olleet Lasten ja Nuorten Puolesta ry., Kotien Puolesta Keskusliitto ja Kotien Messut ry. Kotien messuja pidettiin tosin kertomusvuoden aikana vähemmän kuin aikaisemmin, mutta kokonaan ei ole vielä tätäkään toimintamuotoa sivuutettu. Keskusliiton järjestöt osallistuivat Kotien Puolesta Keskusliiton arpojen myyntiin, joista saadaan taloudellinen hyöty vasta seuraavan toimintavuoden puolella. Lasten ja Nuorten Puolesta ry:n adressien ja korttien levikkityö on edelleenkin hoidettu keskusliiton toimistosta käsin. Kaksi viimeksi mainittua järjestöä on suorittanut keskusliitolle vuokraa, joka muodostaa pienen tulolähteen.

Aikaisempien vuosien tapaan valmistettiin kansainvälisen naistenpäivän merkeissä sinivuokkoaiheinen rintamerkki. Merkin painosmäärä oli 5.000 kappaletta, josta myytiin viime keväänä hieman yli 3.500 kpl. Savonlinnassa pidetyt retkeilypäivät onnistuivat erittäin hyvin myös taloudellisesti.

Vaikka taloudellinen toiminta saattaa lyhyesti kerrottuna tuntua kovin

vähäpätöiseltä, sai keskusliitto erilaisen myynti- ym. toiminnan avulla kerätyksi varoja yli 30.000 markkaa, jotka on tilitetty ISos.-dem. Puolueelle.

Lopuksi

Käytännöllisen järjestötoiminnan ohella ovat keskusliiton liittotoimikunta ja toimihenkilöt pyrkineet jatkuvasti tuomaan esiin lähiajan ohjelmataavoitteita. Varsin keskeinen huomio on kohdistettu naisten asemaan työmarkkinoilla. Koska ammatissa toimivasta väestöstä oli jo vuoden 1960 väestölaskennassa naisia 39,4 % ja kehitys näyttää kulkevan siihen suuntaan, että naisten osuus työmarkkinoilla vuosi vuodelta lisääntyy, tulee tämä merkitsemään suuria muutoksia esim. perhe-elämässä. Työmarkkinoilla mukana olevista naisista on n. puolet naimisissa olevia, joten mm. lasten päivähoidon järjestäminen on muodostunut vaikeaksi yhteiskunnalliseksi ongelmaksi. Päivähoitopaikkoja ei ole riittävästi eikä niiden perustamista pidetä kaikissa asutuskeskuksissakaan kiireellisenä, vaikka vallitseva tilanne vaatisikin kiireellisiä toimenpiteitä.

Toinen läheisesti ohjelmakysymykseiimme liittyvä tehtävä on naisten samapalkkaisuuden toteuttaminen. Tämä asia on jo eräillä työaloilla kehittyneessä positiiviseen ratkaisuun, mutta on vielä lukuisia aloja, joissa naisten palkat ovat 20—30 % alhaisemmat kuin miesten palkat. Edellä mainitut kysymykset ja niihin liittyen ammattikoulutuksen uudistaminen, uudelleen koulutuksen järjestäminen ja naisiin kohdistuva syrjinnän poistaminen ovat olleet sekä keskusliiton että ammattiyhdistysnaisten piirissä keskeisiä pyrkimyksiä.

Poliittisen kasvatuksen tehostaminen naisten keskuudessa on kuulunut tärkeimpiin valistus- ja kasvatustehtäviimme. Edellä mainittuun kysymykseen olemme yrittäneet kertomusvuoden aikana erityisesti paneutua. Valitettavaa on ollut se, että emme ole saaneet tähän tehtävään riittävästi tukea omalta puolueeltamme. Ottaen huomioon ammattirakenteissa tapahtuvat muutokset ja etenkin sen, että palveluammateissa toimivien henkilöiden lukumäärä nopeasti lisääntyy ja heistä on jo tällä hetkellä enemmistö naisia, kaipaisimme puolueelta nykyistä suurempaa tukea. Sos.-dem. Naisten Keskusliiton mahdollisuudet tehokkaan valistus- ja kasvatustyön suorittamiseen ovat olleet rajoitetut, koska henkilökunnan lukumäärä on sama kuin liiton perustamisvaiheessa ja tehtävät ovat kuitenkin vuosi vuodelta valtavasti lisääntyneet.

Kansanväliset tapahtumat

Kansainvälinen tilanne oli viime vuoden aikana levoton. Maailmanrauhaa uhkaavilta näyttävät tapahtumat ovat olleet Yhdistyneet Kansakunnat järjestön selviteltävinä ja alituisina huoltien aiheina. Erityisen suurta huomiota herätti Vietnamin sodan voimistuminen kevätpuolella, jolloin amerikkalaiset aloittivat Pohjois-Vietnamin sotilaallisten kohteitten pommitukset. Vietnamin sodan ja siviiliväestön suunnattomien kärsimysten lopettamiseksi tehtiin aloitteita mm. Englannin hallituksen taholta, mutta valitettavasti ilman tuloksia siitä huolimatta, että amerikkalaiset ilmoittivat olevansa valmit aloittamaan rauhanneuvottelut ilman ehtoja. Pohjois-Vietnamin taholta ilmoitettiin, ettei rauhanomaisiin ratkaisuihin ole mahdollisuuksia niin kauan, kuin, amerikkalaiset joukot ovat Vietnamin maaperällä.

Aasian levottomuusalueista oli toinen huomattavampi Intian ja Pakistanin välinen kiista vaikutusvallasta ja toiminnasta Kashmirissa. Vaikka aseellinen yhteenotto rauhoittuikin, ei edellä mainittujen osapuolten kesken kuitenkaan saatu aikaan varsinaista sopimusta erimielisyyksien lopettamisesta.

Kyproksella on kreikkalaisten ja turkkilaisten välinen kiista jatkunut edelleen niin kärjekkäänä, että YK:n turvallisuusjoukkojen pysyttäminen siellä on ollut välttämätöntä.

Taloudellinen yhteistoiminta Euroopan maiden kesken ei johtanut toivottuun tulokseen Ranskan kielteisen asenteen takia. Euroopan yhteismarkkina-alueen muodostamista kohdanneista vastoinkäymisistä huolimatta on kaupankäynti Pohjoismaiden välillä sujunut kohtalaisesti. Tosin siinäkin ainoastaan Ruotsi on kyennyt säilyttämään kauppataaseensa vientivoittoisena.

Suomen ja Neuvostoliiton välinen kauppavaihto lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna mm. sen takia, että maastamme vietiin entistä enemmän Neuvostoliittoon metalli- ja laivanrakennusteollisuuden tuotteita, maitojauhetta ja naudanlihaa. Vastaavasti Neuvostoliitosta tuotiin tänne autoja ym. tarvikkeita.

Viime vuoden kuluessa suoritettiin Länsi-Saksassa liittotasavallan vaalit.

Parlamenttivaaleissa sosialidemokraatit saavuttivat huomattavan äänen lisäyksen, mutta kristillisdemokraatit säilyttivät silti asemansa johtavana puolueena, jotka muodostivat liittopäivävaalien jälkeen hallituksen yhdessä vapaiden demokraattien kanssa.

Syksyllä suoritettiin myös Norjassa parlamenttivaalit. Työväenpuolue menetti suurkäräjillä enemmistöasemansa, vaikka saikin äänten lisäystä

yli 23.000 ääntä. Voimasuhteitten muuttuminen vaaleissa johti porvarillisen kokoomushallituksen muodostamiseen, jonka hallitusohjelma oli monissa kysymyksissä ikään kuin kopio Työväenpuolueen ohjelmasta.

Sisäpolitiikka

Hallituspolitiikkaa on koko kertomusvuoden ajan hoitanut Johannes Virolaisen johtama porvarillinen hallitus. Hallitus ja eduskunnan porvarillinen enemmistö on noudattanut maalaisliiton ja muiden oikeistopuolueiden ajamaa poliittista linjaa. Verot, maksut, vuokrat ja hinnat ovat kohonneet, mutta kaikista korotustoimenpiteistä huolimatta on valtion talous ajautunut yhä pahempaan umpikujaan. Ulkomaankauppa on ollut voimakkaasti tuontivoittoinen. Työllisyyden edistämistä, asuntotuotannon lisäämistä ja verotuksen uudistamista ei lupauksista huolimatta kyetty hoitamaan. Koulu-uudistus ja monet välttämättömät sosiaaliset parannukset jäivät niin ikään toteuttamatta.

Vuoden 1964 lopulta on ehkä syytä palauttaa mieliin vasemmiston esittämä kysely hallitukselle kansaneläkkeitä koskevasta asiasta. Vasemmisto vaati kansaneläkkeisiin korotusta heti vuoden 1965 alusta, mutta hallituksen ehdotus korotuksen lykkäämisestä heinäkuun alkuun voitti eduskunnassa. Erityisen vaikean kiistakysymyksen muodosti myös liikevaihtoverolain käsittely. Tässäkin asiassa eduskunnan enemmistö hyväksyi hallituksen esityksen mukaisesti 10 %:n liikevaihtoveron vuodeksi 1965 vasemmiston ehdottaessa 7 %:a.

Kertomusvuoden alkupuolella käytiin eduskunnassa kova kamppailu maatalouden hintalaista. Hallituksen esittämässä maataloustulolaisissa esitettiin maataloustulon sitomista 80-prosenttisesti yleiseen ansiotasoon, voimassaoloaika kahdeksi vuodeksi ja lain käytäntöön soveltamista jo helmikuun hintatarkistuksessa, vaikka entinenkin laki olisi ollut silloin vielä voimassa. Opposition ja hallituspuolueiden kannanotot poikkesivat huomattavasti toisistaan myös pinta-alalisäkysymyksessä. Kun hallituspuolueet eivät suostuneet ottamaan huomioon vasemmiston vaatimuksia, äänestettiin ko. laki yli vaalien. Helmikuussa hallitus korotti maataloustuloa 104,3 milj. markalla, joka oli viimeinen korotus voimassa olleen maataloustulolain aikana. Myöhemmissä päätöksissään hallitus on soveltanut sekä entistä maataloustulolakia kuin myös ns. "maatalouden toimeenpanolakeja".

Kevätpuolen eduskuntatapahtumista mainittakoon uuden perintölain hyväksyminen, joka merkitsee perintöoikeuden poistamista serkuilta ja muilta kaukaisilta sukulaisilta ja parantaa leskien asemaa. Positiivisista ratkaisuksista todettakoon sosialidemokraattien vaatima aravamäärärahan korottaminen 20 milj. mk:11a, perusvähennysten korottaminen, rakennus-

lain muuttaminen siten, että maaseudun asutustaajamissa voidaan osoittaa metsä- ja viljelysmaata rakennuskaavaan ja ammattikurssitoiminnan saattaminen lakisääteiselle pohjalle. Viimeksi mainitusta laista on hallituksen antama asetus osoittautunut kuitenkin valitettavan puutteelliseksi.

Kertomusvuoden kuluessa käsiteltiin loppuun seuraavat suuret lait: terveydenhuoltolaki, laki kunnallisista sairaaloista sekä lääkärikoulutuksesta suurissa sairaaloissa ja eläinlääkintähuollosta. Suurta kohua herättänyt hallituksen esitys uudeksi arpajaislaiksi katsottiin eduskunnassa kohtuuttomaksi, koska siinä ehdotettiin raha-automaatin käyttöoikeuksien myöntämistä muillekin kuin Raha-automaattiyhdistykselle. Arpajaislaki käsiteltiin ja hyväksyttiin sosialidemokraattien tekemän aloitteen pohjalta sen jälkeen, kun hallitus joutui peruuttamaan esityksensä.

Sekä eduskunnassa että muissa yhteyksissä ovat sosialidemokraatit kiinnittäneet erityistä huomiota asuntotuotannon kehittämiseen ja asuntohallituksen aikaansaamiseen. Aravan uudistuskomitea jättikin hallitukselle mieraatintönsä, joka hallituksen toimesta kuitenkin haudattiin uuteen komiteaan. Autojen tuontimaksun ja autoveron korottamista arvosteltiin voimakkaasti etenkin sen takia, että hallitus oli luvannut tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä, ettei veroja tulla korottamaan.

Molemmat oppositiopuolueet jättivät kertomusvuoden kuluessa hallituksen vastattavaksi välikysymyksen, joista hallitus selvisi porvarillisten eduskuntaryhmien miltei yksimielisellä tuella. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä jätti välikysymyksen viime marraskuussa hallituksen epäonnistuneesta talous- ja veropolitiikasta. Tämä välikysymys ilmaisesti vaikutti siihen, että hallitus esitti vaalien ajankohdan siirtämistä heinäkuusta maaliskuuhun, minkä eduskunta hyväksyi.

Vuoden loppupuolella on hallituksen taholta esitetty eduskunnalle monia suuria kysymyksiä, kuten mm. kehitysaluepolitiikka, joista useimmat todennäköisesti tarkoitettiin vaalipropagandaksi.

Muut tapahtumat

Äänestäjien keskuudessa suoritettujen mielipidetutkimusten valossa voitiin todeta sosialidemokraattisen puolueen kannatuksen lisääntyneen verrattuna viimeksi suoritettujen voitollisten kunnallisvaalien tulokseen. Edistysmielisen osuuskauppaliikkeen vaaleissa saavutettu tulos vahvisti käsitystä lisääntyneestä puolueemme kannatuksesta. Sosialidemokraattien osuus osuusliikkeiden edustajistossa on nyt 1.540 jäsentä, nettovoitto vaaleissa 38 paikkaa. Muut puolueet kärsivät tappioita. Esim. Osuusliike Elanon edustajistosta menetti TPSL molemmat paikkansa.

Sosialidemokraattisen puolueen eheytyminen on jatkunut siten, että TPSL:sta on eronnut puolueosastoja ja yksityisiä jäseniä, jotka ovat liit-

tyneet puolueeseemme. Takaisin paluu ripeytyi huomattavasti vuoden loppupuolella, jolloin tuli tiedoksi, että TPSL, tulee solmimaan vaaliliittoja SKDL:n kanssa.

Porvarillisista puolueista Maalaisliitto, Suomen Kansanpuolue ja Vapaa-mielisten Liitto puuhasivat ahkerasti puolueittensa nimien muuttamista. Maalaisliitto muutti nimensä Keskustapuolueeksi ja kaksi viimeksi mainittua yhtyivät Liberaaliseksi Kansanpuolueeksi.

Keskusliiton toiminta

Sos.-dem. Naisten Keskusliitto aloitti kertomusvuonna toimintansa kunnallispäivillä, jotka pidettiin Helsingissä tammikuun 16—17. päivinä. Näille päiville osallistuivat eri puolilta maotamme sosialidemokraattiset naisvaltuutetut, lautakuntien edustajat ja eräät muutkin kunnallisista kysymyksistä kiinnostuneet järjestöjemme jäsenet. Osanottajia saapui kunnallispäiville n. 350 henkilöä. Alustuksia pitivät sihteeri Svea Degerman ja kirjanpitäjä Helvi Heinonen aiheesta "Naistyövoima kunnissa ja kuntien palveluksessa" sekä luentoja arkkitehti Markku Annila ja varatuomari Tapani Jatkola: Kunta asumisolojen kehittäjänä. Pääjohtaja Reino Oittinen selvitteli luennossaan aihetta "Kunnat ja koulupolitiikka". Opintosihteeri Unto Niemi selosti kunnallisten luottamushenkilöiden koulutuskysymystä.

Muista huomattavista toiminnan kohteista mainittakoon mm. valmistautuminen valtiollisiin vaaleihin, keskusliiton edustajakokoukseen, joka pidetään ensi huhtikuun alussa, ja retkeilypäiville, jotka ovat Lahdessa kesäkuun 4—5. päivinä 1966. Keskusliiton jäsenistön piirissä on tunnettu suurta mielenkiintoa myös seuraavan puoluekokouksemme ohjelmia kohtaan. Liittotoimikunnan aloitteesta on puoluetoimikunta nimennyt työryhmän, jonka tehtävänä on ollut laatia puoluekokoukselle esitys aiheesta "Naisen asema yhteiskunnassa". Samaa kysymystä käsitellään liittotoimikunnan esityksen pohjalta keskusliiton omassa edustajakokouksessa. Edellä mainittu työryhmä on todennut tutkittavakseen saamansa aiheen niin laajaksi ja monitahoiseksi, että on katsonut parhaimmaksi osoittaa perustellut tutkimuskohteet ja ehdottaa valtion komitean asettamista ko. kysymyksen selvittämistä varten. Työryhmän ehdottamaa menettelytapaa on noudatettu aikaisemmin mm. muissa pohjoismaissa.

Muu järjestötoiminta

Naisjaostojen ja -yhdistysten sisäisessä toiminnassa on jatkettu edellisellä toimintakaudella aloitettua kampanjaa "Tulevaisuuden yhdistys". Näin ollen toimintamuotojen uudistaminen on ollut edelleen keskustelun

alaisena. Perusjärjestöjen ja niiden jäsenten poliittisen aktiivisuuden lisäämiseen on keskusliiton toimesta pyritty monin eri tavoin kiinnittämään Ihuomiota. Edistysaskeleena edellä mainittuun liittyen on syytä todeta, että keskusliiton liittotoimikunnan aloitteesta saatiin opetusministeriöstä ja Kansansivistysrahastosta apuraha poliittista naisliikettä koskevan tutkimuksen suorittamista varten. Tutkimuksen suorittaa maisteri Raili Ruusala. Tähän tehtävään kuuluu myös ns. "kenttähaastattelu", jonka suorittamiseen ovat tutkimuksen tekijän lisäksi osallistuneet keskusliiton toimitsijat matkojensa yhteydessä.

Järjestöorganisaation laajentaminen on kuulunut aikaisempien vuosien tapaan työohjelmaamme. Uusia naisjaostoja ja -yhdistyksiä onkin saatu perustetuksi, mutta liittoon kuuluvien jäsenjärjestöjen lukumäärä ei silti ole paljon kohonnut, sillä aikaisemmin perustettuja on päässyt toimihenkilöiden vähyyden takia "nukahtamaan". Säännöllisesti toimivia perusjärjestöjä oli kertomusvuoden lopussa 346. Kirjeenvaihto osoitetaan edellisten lisäksi 60 naisjaostolle, joiden toiminta on heikohkoa tai aivan muuttaman jäsenen varassa.

Liittoneuvosto

Liittoneuvostoon ovat kuuluneet viimeksi pidetyn edustajakokouksen valitsemat jäsenet. Sääntömääräiseen vuosikokoukseensa liittoneuvosto koontui huhtikuun 25. päivänä. Liiton toimintakertomuksen ja toimintasuunnitelman lisäksi kokouksessa käsiteltiin ajankohtaisia poliittisia tapahtumia.

Nykyisessä kokoonpanossaan ennen seuraavaa edustajakokousta koontui liittoneuvosto viimeisen kerran ylimääräiseen kokoukseensa, joka pidettiin marraskuun 14. päivänä Helsingissä samoin kuin vuosikokouskin. Kokouksessa käsiteltiin toimintasuunnitelman yhteydessä ne keskusliiton lähiajan toimintaan kuuluvat päätapahtumat, jotka lueteltiin tämän toimintakertomuksen alussa. Yleis- ja järjestöpoliittisessa katsauksessaan keskusliiton puheenjohtaja Sylvi Siltanen selosti eduskuntatapahtumia ja monia muita ajankohtaisia kysymyksiä. Hän selosti myös ne toimenpiteet, joita liittotoimikunta oli yrittänyt keskusliiton ja Sos.-dem. Naisliiton yhdistämiseksi. Eräiden Sos.-dem. Naisliiton liittotoimikunnan jäsenten ja toimihenkilöiden toivomuksesta keskusliiton liittotoimikunnan nimeäminä edustajina Sylvi Siltanen, Meeri Kalavainen, Alli Lahtinen, Sinikka Luja ja Taimi Rinne-Virolainen olivat yhden kerran neuvottelussa Sos.-dem. Naisliiton edustajien kanssa. Keskusliiton liittotoimikunnan päätöksen mukaisesti esitettiin, että Sos.-dem. Naisliiton jäsenet liittyisivät Sos.-dem. Puolueeseen. Mikäli tässä asiassa päästäisiin edistymään, katsottiin kah-

den sosialidemokraattisten naisten keskusjärjestön olemassaolo tarpeettomaksi. Edelleen todettiin, että keskusliiton toimeenpanoelimellä eli liittotoimikunnailla ei ole valtuuksia päättää, kumpi edellä mainituista järjestöistä jäisi toimimaan ja kumpi lakkautettaisiin, koska tämän asian päättäminen samoin kuin sääntöjenkin muuttaminen kuuluvat edustajakokoukselle. Neuvotteluyhteyksiä päätettiin kuitenkin jatkaa Sos.-dem. Naisliiton edustajakokouksen jälkeen, joka pidettiin lokakuun lopulla. Naisliiton edustajakokouksen päätökset johtivat kuitenkin tilanteen muuttumiseen, koska liiton johtoelimiin valittiin TPSL:oon kuuluvista henkilöistä enemmistö. Lisäksi päätettiin samassa kokouksessa, että Sos.-dem. Naisliitto antaa seuraavissa valtiollisissa vaaleissa tukensa Työväen ja Pienviljelijäin Sosialidemokraattiselle Liitolle. Sos.-dem. Naisliiton kokouksessa todettiin myös, että Sos.-dem. Naisten Keskusliitto ei ole tasavertainen neuvottelukumppani, koska sen täytyy rekisteröimättömänä järjestönä alistaa päätöksensä sos.-dem. puoluetolimikunnan hyväksyttäväksi. Edellä selostettujen päätösten jälkeen keskusliiton liittotoimikunta totesi neuvottelukoketuksen ainakin toistaiseksi rauenneen. Tapahtumien kulku päätettiin selostaa ylimääräisessä liittoneuvoston kokouksessa. Liittoneuvosto hyväksyi liittotoimikunnan toimenpiteet.

Liittotoimikunta

Liittotoimikunta on kokoontunut kertomusvuoden kuluessa 7 kertaa. Pöytäkirjan pykälä 75. Liittotoimikunnan jäsenet ovat osallistuneet kokouksiin seuraavasti: Sylvi Siltanen 7, Meeri Kalavainen 7, Alli Lahtinen 5, Sinikka Luja 7, Tyyne Paasivuori 5, Annikki Saarela 4, Helvi Saarinen 5, Pirkko Meriluoto 3, Anni Vallanti 3 ja Taimi Rinne-Virolainen 7 kertaa. Liittoneuvoston puheenjohtaja Edit Terästä, Aikamme Kuvastimen päätoimittaja Jenny Johansson ja liiton toimitsijat ovat osallistuneet liittotoimikunnan kokouksiin aina silloin, kun heillä on ollut siihen tilaisuus.

Työvaliokunnan ovat muodostaneet Sylvi Siltanen, Tyyne Paasivuori, Meeri Kalavainen ja Taimi Rinne-Virolainen.

Liittotoimikunnan alaiset jaostot

Aikamme Kuvastimen toimitusneuvostoon ovat kuuluneet Sylvi Siltanen puheenjohtajana ja Alli Lahtinen, Sinikka Luja, Tyyne Paasivuori, Annikki Saarela, Eila Vuokko ja toimittaja Jenny Johansson. Sihteerinä on toiminut Taimi Rinne-Virolainen.

Sos.-dem. Naisten Viestin toimitusneuvostoon Tyyne Paasivuori, Anni Vallanti ja Taimi Rinne-Virolainen.

Kansainväliseen jaostoon Sylvi Siltanen puheenjohtajana ja Alli Lahtinen, Inkeri Airola sekä Helvi Saarinen. |

Opintojaostoon Anni Vallanti puheenjohtajana ja Meeri Kalavainen, Inkeri Airola ja Annikki Saarela.

Kunnallisjaostoon Lyyli Aalto puheenjohtajana ja Tyyne Paasivuori, Sinikka Luja ja Thelma Ollila.

Sosiaalijaostoon Helvi Saarinen puheenjohtajana ja Svea Degerman, Seija Kärkinen, Anni Flinck ja Raili Ruusala.

Keskusliiton sihteeri on toiminut edellä lueteltujen jaostojen kokoonkutsujana ja sihteerinä.

Muut liittotoimikunnan alaiset toimikunnat

Puoluetoimikunnan nimeämään työryhmään ovat kuuluneet Svea Degerman, Jenny Johansson, Helvi Saarinen, Raili Ruusala, Niilo Koljonen ja Taimi Rinne-Virolainen. Ensiksi mainittu on toiminut puheenjohtajana.

Keskusliiton edustajakokousta varten nimettyyn ohjelmatoimikuntaan kuuluvat Alli Lahtinen, Annikki Saarela, Ulla Tiilikainen, Raili Ruusala, Jenny Johansson ja Taimi Rinne-Virolainen.

Liiton toimistoja toimihenkilöt

j

I

Keskusliiton toimisto on edelleen ollut Sos.-dem. Puolueen huoneistossa, Paasivuorenkatu 3, huone 12. Kirjanpito, kassa, monistus ja osittain postitus on hoidettu puoluetoimistossa. Keskusliitosta on lähetetty liiton kirjelmia ym. lähetyksiä 4.880 ja Aikamme Kuvastimen postilähetyksiä 3.860 kappalatta. Kiertokirjeitä on kertomusvuoden aikana lähetetty perus- ja piirijärjestöille 8.

Liiton palveluksessa ovat olleet seuraavat henkilöt: sihteerinä Taimi Rinne-Virolainen, järjestösihteerinä Ulla Suhonen, toimitsijana. Enni Sokka, toimistonhoitajana Helga Niemi ja tilapäisinä toimistoapulaisina keväällä Kyllikki Salonen sekä syksyllä Leena Ruokonen. Aikamme Kuvastimen toimittajana on lehden palveluksessa ollut Jenny Johansson sekä lokakuusta lähtien ilmoitus- ja levikkiasioiden hoitajana Pirkko Ahonen.

Liiton toimitsijat ovat olleet kertomusvuoden aikana matkoilla seuraavasti: Taimi Rinne-Virolainen 18, Ulla Suhonen 125 ja Enni Sokka 149 päivää. Matkapäiviksi on laskettu ainoastaan ne päivät, joilta on suoritettu päiväraha. Ulla Suhonen on matkustellut eri perusjärjestöissä seuraavien piirijärjestöjen toimialueella: Oulun, Kainuun, Vaasan, Pohjois-Hämeen, Satakunnan, Uudenmaan, Joensuun, Kymen, Keski-Suomen, Lapin ja Etelä-Hämeen piirissä. Enni Sokka Turun, Kymen, Keski-Suomen, Mikkelin, Kuopion, Etelä-Hämeen, Oulun, Kajaanin, Vaasan, Sata-

kunnan, ja Joensuun piirissä. Taimi Rinne-Virolaisen matkat ovat suuntautuneet etupäässä piirikokouksiin ja piiritoimikuntien järjestämiin neuvottelutilaisuuksiin.

Keskusliiton toimistossa hoidetaan Aikamme Kuvastimen ja Sos.-dem. Naisten Viestin konttorityöt sekä Lasten ja Nuorten puolesta ry:n, Kotien Puolesta Keskusliiton, Kotien Messut ry:n ja Miina Sillanpään Seura ry:n käytännölliset tehtävät. Aikamme Kuvastimen toimitus siirtyi vuoden lopulla puoluetoimistoon. Samoin Miina Sillanpään Seura palkkasi itselleen sihteerin.

Kansainväliset yhteydet

Sosialidemokraattisten naisten kansainvälisen järjestön työvaliokuntaan ovat kuuluneet Sylvi Siltanen ja varajäsenenä Helvi Saarinen. Työvaliokunnan kokous, johon keskusliiton edustajina osallistuivat Sylvi Siltanen ja Helinä Halava, pidettiin Genevessä kesäkuun 18—22. päivinä. Pääteemoina olivat kokouksessa esillä kehitysmaiden auttaminen ja naisten asema muissa maissa. Kehitysmaita koskevassa keskustelussa päädyttiin ajatukseen, että kasvatuksellisen avun merkitys on tehokkaampi kuin esim. varojen keruu.

Pohjoismainen yhteistyötoimikunta, johon keskusliiton edustajina kuuluvat Sylvi Siltanen ja Helvi Saarinen, on kokoontunut viime vuoden kuussa kaksi kertaa. Ensimmäinen kokous pidettiin Tukholmassa tammi-kuun 9—10. päivinä. Tässä kokouksessa päätettiin, että sosialidemokraattisten naisten pohjoismainen opintoviikko pidetään kesäkuussa Ruotsissa. Opintoviikon pääaiheeksi hyväksyttiin naisen tasa-arvoisuus. Edellä mainittuun liittyen päätettiin opintoviikon ohjelmaan sisällyttää seuraavat teemat: kasvatus tasa-arvoisuuteen, historiallinen tausta, perhe- ja sosiaalipolitiikka sekä työmarkkinakysymykset.

Yhteistyötoimikunta kokoontui toisen kerran lokakuun 31. päivänä Göteborgissa. Kokouksen keskeisimpänä asiana oli valmistautuminen Sosialistisen Internationaalin Naistoimikunnan kokoukseen, joka pidetään Tukholmassa 2—3. toukokuuta 1966. Po. kokouksessa tulee ilmeisesti muodostumaan keskeisimmäksi teemaksi: Naisten sijoittuminen yhteiskuntaan. Liittotoimikunta on päättänyt lähettää keskusliiton edustajana em. kokoukseen kolme varsinaista edustajaa ja lisäksi jonkun tarkkailijajäsenen. Yhteistyötoimikunta käsitteli myös kansainvälisen järjestön sääntöjen muuttamista sekä kurssitoimintaan liittyviä käytännön järjestelyjä. Mitä tulee kurssitoimintaan, päädyttiin kokouksessa ehdotukseen, että jokaisen jäsenjärjestön kotimaassa käsitellään omassa kurssiohjelmassa samoja aiheita, jotka tulevat kansainvälisillä kursseilla pääaiheiksi. Poh-

joismaisen kurssitoiminnan osalta päätettiin, että vuonna 1966 ei järjestetä lainkaan opintoviikon viettoja, mutta v. 1967 kesällä kokoonnutaan näissä merkeissä Tanskaan ja seuraavana kesänä eli 1968 Suomeen.

Pohjoismainen opintoviikko pidettiin Ruotsissa Uddevallassa 30. 5.—6. 6. Keskusliiton jäsenistä osallistuivat sinne Raili Ruusala toimien tulkkina ja ryhmän johtajana sekä Hilikka Kujala, Enni Sokka, Saga Keveri ja Kaarina Johansson.

Muista kansainvälisistä yhteyksistä todettakoon osallistuminen Norjan Työväenpuolueen Naissihteeristön edustajakokoukseen ja em. puolueen puoluekokoukseen. Sihteeristön kokouksessa edustivat keskusliittoa Sylvi Siltanen ja Helvi Saarinen. Työväenpuolueen kokouksessa oli Siltanen sekä keskusliiton että sos.-dem. puolue toimikunnan edustajana. Pohjoismaisten sosialidemokraattisten puolueiden yhteinen Työläiskongressi pidettiin Oslolla elokuun 13—18. päivinä. Tälle matkalle osallistuivat keskusliitosta Sylvi Siltanen, Meeri Kalavainen, Helvi Saarinen, Anni Vallanti ja Taimi Rinne-Virolainen. Kongressissa selosti keskusliiton puheenjohtaja Siltanen naisten sijoittumista yhteiskuntaan suomalaisten näkökannalta katsoen.

Kansainväliset kurssit pidettiin Länsi-Saksassa ajalla 27.9.—2.10. 1965. Keskusliiton lähettämänä osallistui tälle kurssille Ritva Salokangas Kotkasta. Monipuolisen kurssiohjelman pääaiheena oli massatiedotusvälineet ja niiden vaikutus.

Tämän selostuksen yhteydessä ei liene välttämätöntä selostaa eri maiden sisärjestöjen kanssa käytyä kirjeenvaihtoa enempiä kuin muitakaan pienempiä tapahtumia, sillä ne kuuluvat nykyään eri maissa toimivien järjestöjen rutiinitehtäviin.

Yhteistoiminta eri järjestöjen kanssa

Keskusliitto on ollut kiinteässä yhteistoiminnassa kaikkien sosialidemokraattisten työväen järjestöjen kanssa. Niiden lisäksi olemme harrastaneet yhteydenpitoa poliittisen toiminnan ulkopuolella oleviin kansanvaltaisiin järjestöihin. Yhteistoimintajärjestöinä toteamme seuraavat: Työväen Sivistysliitto, Sos.-dem. Nuorison Keskusliitto, Nuoret Kotkat ry., Työväen Urheiluseurojen Keskusliitto, Kuntoliikunnan Keskusliitto, Sos.-dem. Raittiusliitto, Lomaliitto, Kulutusosuuskuntien Keskusliitto, Suomen Ammattijärjestön Naisjaosto, Naisten Raittiuskeskus, Kansalaisjärjestöjen Raittiuskeskus, Tee-vuoden Toimikunta, Kultareuna ry., Lasten ja Nuorten Puolesta ry., Kotien Puolesta Keskusliitto, Äitien Lomahuolto, Ensi Kotien Liitto, Koteja Vanhuksille ry., Kotineuvontaliitto, Väestöliitto, Miina Sillanpään Seura ry., Miina Sillanpään Säätiö ja Kuluttajat ry.

Edustukset yhteistoimintajärjestöissä

Sos.-dem. Puoluetoimikunnassa Sylvi Siltanen, puolueen kasvatustoimikunnassa Jenny Johansson, Inkeri Airola ja Taimi Rinne-Virolainen, Äitien Lomahuollon hallituksessa, Väestöliiton johtokunnassa ja KK:n Naiset mukaan -toimikunnassa Tyyne Paasivuori, Työväen Sivistysliiton johtokunnassa ja Kuntoliikunnan Keskusliiton hallituksessa Meeri Kalavainen, Sos.-dem. Raittiusliiton liittotoimikunnassa Tyyne Paasivuori ja Rakel Lehtokoski, Lasten ja Nuorten Puolesta hallituksessa Sylvi Siltanen, Lyyli Aalto ja Taimi Rinne-Virolainen varsinaisina, varalla Edit Terästö ja Tyyne Paasivuori, Lomaliiton sosiaalijaostossa Taimi Rinne-Virolainen, Miina Sillanpään Seuran johtokunnassa Sylvi Siltanen, Meeri Kalavainen, Lyyli Aalto, Anni Vallanti ja Rakel Lehtokoski, Miina Sillanpään Säätiön hallituksessa Ulla Tiilikainen, Inkeri Airola, Lyyli Aalto, Meeri Kalavainen, Hilikka Kujala ja heidän lisäksi Taloustyöntekijäin yhdistyksen edustajat, Kuluttajat ry:n johtokunnassa Sylvi Siltanen ja Taimi Rinne-Virolainen ja Kotien puolesta Keskusliiton hallituksessa Edit Terästö, Sylvi Siltanen, Tyyne Paasivuori, Helvi Saarinen, Katri Lindfors, Esteri Kivi, Sirkka Vuorela, Inkeri Airola, Anni Ahonen, Taimi Rinne-Virolainen ja Ulla Suhonen, joka toimii viimeksi mainitun järjestön sihteerinä.

Vuonna 1965 pidetyt piirikokoukset

Oulun Sosialidemokraattinen Piirijärjestö ry:n Naisjaoston vuosikokous 28.2. keskusliiton edustajana Taimi Rinne-Virolainen, Mikkelin Sosialidemokraattinen Piirijärjestö ry:n Naisjaoston henkiset kilpailut ja vuosikokous 6.—7. 3. Annikki Saarela, Keski-Suomen Sos.-dem. Naispiirin piirikokous 7. 3. Taimi Rinne-Virolainen, Vaasan 1. Sosialidemokraattinen Piiri ry:n Naisjaoston vuosikokous 7. 3. Edit Terästö, Etelä-Hämeen Sosialidemokraattinen Piiri ry:n Naisjaoston vuosikokous 7. 3. Anni Vallanti, Joensuun Sosialidemokraattinen Piiri ry:n Naisjaoston vuosikokous 14. 3. Anni Vallanti, Lapin Sosialidemokraattinen Piiri ry:n Naisjaoston vuosikokous 14.3. Taimi Rinne-Virolainen, Turun Seudun Sos.-dem. Naispiirin piirikokous 14. 3. Sylvi Siltanen ja Jenny Johansson, Helsingin Sos.-dem. Naispiirin piirikokous 15. 3. Tyyne Paasivuori ja Taimi Rinne-Virolainen, Kajaanin Sos.-dem. Piiri ry:n Naisjaoston vuosikokous 21.3. Enni Sokka, Saimaan Sos.-dem. Naispiirin piirikokous 21. 3. Alli Lahtinen, Pohjois-Hämeen Sos.-dem. Naispiirin piirikokous 21. 3. Helvi Saarinen, Kymen Sos.-dem. Naispiirin piirikokous 21. 3. Tyyne Paasivuori, Satakunnan Sos.-dem. Naispiirin piirikokous 28. 3. Sylvi Siltanen, Uudenmaan Sos.-dem. Naispiirin piirikokous Meeri Kalavainen ja Kuopion Sos.-dem. Naispiirin piirikokous 28. 3. liiton edustajana Taimi Rinne-Virolainen.

Syksyllä 1965 pidetyt retkeily- ja virkailijain virkistyspäivät, syysneuvottelukoukset sekä viikonloppukurssit

Hämeen etel. piirin viikonloppukurssit 7.—8.8. keskusliiton edustajana Enni Sokka, Satakunnan piirin retkeilypäivät 15. 8. Tyyne Paasivuori, Saimaan piirin viikonloppukurssit 28.—29. 8. Anni Vallanti ja Taimi Rinne-Virolainen, Kajaanin piirin syysneuvottelukokous 28.—29. 8.1 Sinikka Luja, Lapin piirin viikonloppukurssit ja neuvottelukokous 28.—29. 8. Enni Sokka, Uudenmaan piirin virkistyspäivät 4.—5. 9. Taimi Rinne-Virolainen, Kymen piirin virkailijain virkistyspäivät 5. 9. Meeri Kalavainen, Oulun piirin neuvottelupäivät 12. 9. Enni Sokka, Keski-Suomen piirin syysneuvottelukokous 12. 9. Edit Terästö, Kuopion piirin syysneuvottelukokous 3.10. Meeri Kalavainen ja Edit Terästö, Satakunnan piirin syysneuvottelukokous 10.10. Taimi Rinne-Virolainen, Turun piirin syysneuvottelukokous 17.10. Meeri Kalavainen, Sylvi Siltanen, Mikkelin piirin syysneuvottelukokous 31.10. Alli Lahtinen, Pohjois-Hämeen piirin syysneuvottelukokous 31. 10. Annikki Saarela ja Vaasan piirin syysneuvottelukokous 31. 10. keskusliiton edustajana Enni Sokka.

Muut tilaisuudet, joihin on pyydetty keskusliiton kautta edustaja

Syöpäyhdistyksen järjestämä esitelmä- ja tiedotustilaisuus Helsingissä 27. 1. Taimi Rinne-Virolainen, Työväen Sivistysliiton ja Sos.-dem. Puolueen järjestämä ideologisia tavoitteita käsittelevä seminaari Keurusselän lomahotellissa 20.—22. 2. Alli Lahtinen ja Jenny Johansson, kansainvälinen naistenpäiväjuhla 7.3. Helsingissä ja 8.3. Tampereella, jossa vieraili puhujana Ruotsin Sos.-dem. Naisliiton varapuheenjohtaja Nancy Eriksson, Kansalaisjärjestöjen Raittiustoiminnan Keskusliiton luentopäivät 5.—6. 3. Hilikka Kujala ja Meeri Kalavainen, naisten lehdistön tiedotustilaisuus Helsingissä Kauppakorkeakoululla 9.3. Tyyne Paasivuori ja Jenny Johansson, Naisten Raittiustietokeskuksen vuosikokous 21.3. Terttu Huotari, kansainvälisessä naistenpäiväjuhlassa Haminassa 30. 3. Meeri Kalavainen, naistenpäiväjuhlassa Savonlinnassa 6.4. Anni Vallanti, Riihimäen Ty:n esitelmätilaisuudessa 23.4. Tyyne Paasivuori, Toejoen Sos.-dem. Naisyhdistyksen 60-vuotisjuhlassa 25.4. Anni Flinck, Uudenmaan naispiirin tiedotustilaisuudessa 8.8. Anni Vallanti, Naisten Raittiustietokeskuksen syyskokouksessa 24. 10. Rakel Lehtokoski, Sosiaalipolitiikan seminaarissa Tuusulan kunnallisopistossa lokakuussa Alli Lahtinen, Kuusankosken Sos.-dem. Naisyhdistyksen 60-vuotisjuhlassa 21.11. Sylvi Siltanen, Oulun Sos.-dem. Naisyhdistyksen 40-vuotisjuhlassa Taimi Rinne-Virolainen ja Maailman Rauhanneuvoston kongressissa huomioitsijana Jenny Johansson. Kongressi pidettiin heinäkuussa Helsingissä.

Liiton jäsen- ja yhteistyöjärjestöt ovat pitäneet edellä lueteltujen lisäksi monia muita tilaisuuksia, joissa on ollut edustajina keskusliiton jäseniä, mutta niistä on sovittu suoraan ao. henkilöiden kanssa.

Julkaisutoiminta

Sos.-dem. Naisten Viesti on ilmestynyt neljä kertaa kertomusvuoden aikana. Sen painosmäärä on ollut 1500 kappaletta julkaisukertana. Lehti palvelee liiton perusjärjestöjä jäsenten sisäisenä tiedotuslehtenä. Naisjaostojen ja -yhdistysten virkailijoille lähetettiin Viesti ilmaiseksi ja muille jäsenille tilausten perusteella. Tilaushinta on kaksi markkaa vuosikerralta ja järjestöjen osoiteilmoituksista perittiin neljä markkaa. Naisten Viestin toimittamisesta on vastannut toimittaja Irja Lönngren.

Aikamme Kuvastin on ilmestynyt kerran kuukaudessa lukuunottamatta kesä-heinäkuuta, jolloin lehti toimitetaan kaksoisnumerona. Vaikka tämän lehden kustantajajärjestönä onkin Kotien Puolesta Keskusliitto, vastaa Sos.-dem. Naisten Keskusliiton liittotoimikunta muista Aikamme Kuvas-
timen asioista. Lehden vuosittainen tulo- ja menoarvio on käsitelty puoluetoimikunnassa.

Aikamme Kuvastimen painosmäärä on ollut kuukausittain 7.500. Vuosikertatilaajia oli 5.750. Loput myytiin irtonumeroina ja osa jaettiin mainostarkoituksissa liike- ym. laitoksille sekä eräille yksityisille henkilöille vaapakappaleina.

Opintotoiminta

Opintotoiminnassa pyrittiin päähuomio kiinnittämään opintokerhojen lisäämiseen ja niiden toiminnan tehostamiseen. Edellisenä vuonna aloitettu harrasteryhmäkerhojen perustaminen tuotti kertomusvuoden kuluessa eniten parempia tuloksia, mikä on osaltaan tuonut vaihtelua järjestöjen koontumisiltoihin. Työväen Sivistysliittoon ilmoitettiin vuoden vaihteeseen mennessä 143 naisyhdistysten ja -jaostojen alaisuudessa toimivaa opintokerhoa. Näistä saivat valtionapua työkaudella 1964—65 120 kerhoa. Sivistysliiton opintokerhotilastoissa onkin keskusliiton perusjärjestöjen kerhot lukumääräisesti toisella sijalla. Eniten kerhoja on puolueellamme. TSL:n kirjeopiston opintoaiheista olivat naisten kerhoissa suosituimpia: Meidän kuntamme ja Olen aikani nainen. Toimintakauden loppupuolella valmistui Sivistysliitossa opintosuunnitelma aiheesta: Perustamme kodin. Tätä aihetta olemme erityisesti suositelleet opintokerhoillemme.

Kurssi- ja luentotoiminta on pyritty keskittämään perus- ja piirijärjestöihin. Alustusten ja luentojen aiheiksi edellä mainittuihin tilaisuuksiin on

suositeltu seuraavia kysymyksiä: toimiva yhdistys, sosialidemokraattien tavoitteet lähitulevaisuudessa ja naisten asema yhteiskunnassa.

I I I

Aloitetoiminta

Keskusliiton sosiaalijaoston ja liittotoimikunnan toivomuksesta jätti sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä v. 1965 valtiopäiville aloitteet seuraavista kysymyksistä: toivomusaloite lasten päivähoitoa koskevan lain aikaansaamiseksi, toivomusaloite perhesuunnittelun ja seksuaalineuvonnan yleisjohdon järjestämisestä lääkintöhallituksen alaisuuteen, jonka tehtävänä olisi neuvolaverkoston luominen koko valtakunnan alueelle apuna käyttäen äitiysneuvola- jms. tiloja. Samassa aloitteessa ehdotettiin oppikirjojen uudistamisesta siten, että niissä olisi asianmukaiset riittävät tiedot ihmisten anatomiasta ja fysiologiasta myös suvun jatkumista koskeville osilta sekä seksuaalineuvonnan järjestämistä kansakoulujen, yläluokilla, kansalaiskouluissa, oppi- ja ammattikouluissa. Lisäksi jätettiin toivomusaloite kotiaavustajatoiminnan järjestämiseksi ja muutosesityksiä sairausvakuutuslakiin, raskauden keskeyttämistä sekä sterilisoimista koskeviin lakeihin, erityislapsilisälakiin ja työllisyyslakiin samoin kuin myös siitä annettuun asetukseen.

Sosiaalinen ja taloudellinen toiminta

Jäsenistön vapaaehtoisuuteen perustuvassa sosiaalisessa toiminnassa on edelleenkin etusijalla ollut lomatoiminta. Tätä työtä on harrastettu yhteistyössä Kotien Puolesta Keskusliiton, Äitien Lomahuollon ja Lomaliiton kanssa. Uutena toimintamuotona on kansaneläkkeensaajien kerhotoiminta edennyt Kansaneläkkeensaajien Liiton ja eri naispiirijärjestöjen alueilla toimivien Kotien Puolesta yhdistysten tukemana. Keskusliiton jäsenet ovat antaneet edellä mainitussa kerhotyössä huomattavaa käytännöllistä apua. Ensi Kotien Liiton ja Koteja Vanihuksille ry:n kanssa on yhteistoimintaa jatkunut aikaisempien vuosien tapaan. Kotineuvonta Liiton neuvojat ovat ohjanneet kotitaloudellisia kursseja keskusliittoon kuuluvissa perusjärjestöissä sitä mukaa kuin kurssiohjaajia on pyydetty.

Taloudellisessa yhteistyössä oli keskusliitto pääasiassa Lasten ja Nuorten Puolesta ry:n, Kotien Puolesta Keskusliiton ja Kotien Messut ry:n kanssa. Perusjärjestöt osallistuivat mm. Kotien Puolesta Keskusliiton arpojen myyntiin.

Kansainvälisen naistenpäivän viettoa varten valmistettiin rintamerkkejä 10.000 kappaletta, jotka jaettiin jäsenjärjestöille myytäväksi. Myynti- ym. toiminnan avulla keskusliitto rahoitti toiminnastaan aiheutuvia kuluja 21.369:58 markan suuruisella summalla. ',

Lopuksi

Edellä kerrotun varsinaisen 'järjestötoiminnan lisäksi on vaaliteemojen valinta ja niihin perehtyminen ollut keskusliiton toiminnassa varsin keskeisenä asiana. Liittotoimikunta onkin esittänyt liiton vaaliteemoiksi seuraavat aiheet: perhe-eläkejärjestelmän aikaansaaminen, verouudistukset, asunnon saannin turvaaminen, nuorten parien tukeminen etenkin kodinperustamisvaiheessa, naisten taloudellisen tasa-arvoisuuden saavuttaminen työmarkkinoilla, ammattikasvatuksen ulottaminen uusille aloille, jälleensuorituksen uudelleenkoulutuksen organisoiminen koko valtakunnan alueelle, naisten työhön sijoittumisen turvaaminen keski-ikäiset ja vajaatyökykyiset mukaan lukien sekä naisiin kohdistuvan syrjinnän lopettaminen.

"Vaalien käytännöllinen hoitaminen ja valistustyö suoritetaan yhteistoiminnassa muiden sosialidemokraattisten järjestöjen kanssa.

SOS.-DEM. NAISTEN KESKUSLIITON TOIMINTASUUNNITELMA

Kolme vuotta sitten pidetyssä edustajakokouksessamme kiinnitettiin toimintasuunnitelman yhteydessä erityisesti huomiota järjestöorganisaation laajentamiseen, jäsenhankintaan, toimintamuotojen uudistamiseen ja naisten poliittisen aktiivisuuden lisäämiseen. Nämä edustajakokouksessa hyväksytyt tavoitteet ovat olleetkin varsin keskeisellä tilalla aina kutakin toimintakautta varten laadituissa liittotoimikunnan, liittoneuvoston ja naispiirijärjestöjen toimintasuunnitelmissa. Yksityiskohtaiseen suunnitteluun tulevan työkauden ohjelmiksi on kiinnitetty myös perusjärjestöissä, naisyhdistyksissä ja -jaostoissa paremmin huomiota kuin aikaisemmin.

Organisaation laajentamisyrittämissä emme ole edenneet aivan niin ripeästi kuin oletimme, mutta eteenpäin menoa on kuitenkin tapahtunut. Uusien naisjaostojen ja -yhdistysten perustamista koskevissa kysymyksissä on keskusliiton taholta vedottu puoluepiirijärjestöihin esittämällä aiheesta alustuksia mm. piirikokouksissa, mutta työvoiman vähyden takia ei ole ollut paikallisen organisaation vahvistamiseen riittävästi mahdollisuuksia. Vaikka uusia perusjärjestöjä on saatukin perustetuksi, ovat eräät aikaisemmin perustetut päässeet "nukahtamaan". Liiton jäsenmäärä on joka tapauksessa lisääntynyt. Jäsenmäärän kasvu johtunee pääasiassa siitä, että ihmisten mielenkiinto eri väestöpiirien keskuudessa on sosialidemokraattien järjestötoimintaa kohtaan viime vuosina kasvanut. Viime edustajakokouksen ja puolueemme puoluekokouksen jälkeen toimeenpantiin erityinen jäsenhankintakampanja, jonka tuloksiin oltiin järjestöissämme erittäin tyytyväisiä.

Toimikautena 1964—1965 pyrittiin kaikissa kansanvaltaisissa työväenliikkeen järjestöissä keskittymään kampanjaan: "Toimiva yhdistys". Keskusliiton jäsenjärjestöt toimeenpanivat kurssseja ja järjestivät keskustelutalouksia ko. aiheesta.. Yhteistoiminnassa Työväen Sivistysliiton ja Sos.-dem. Puolueen kasvatustoimikunnan kanssa suunniteltiin edellä mainitun kampanjan lisäksi toimintakaudeksi 1965—1966 keskittymistä opintotoimintaan. Opinto- ja harrastekerhojen lukumäärä onkin lisääntynyt ja niiden toiminta muodostunut entistä monipuolisemmaksi. Parhailleen kulumassa olevan toimintakauden suunnitelmiin sisältyi erityisesti oman jäsenistömme yhteiskunnallisen tietouden ja poliittisen aktiivisuuden lisääminen. Tämän pyrkimyksen edelleen kehittäminen ja käytännön järjestötoimintaan soveltaminen tulee olemaan eräs tärkeimmistä tavoitteistamme myös seuraavan kolmen vuoden aikana.

Naisten poliittinen aktiivisuus

Naisten mahdollisuudet vaikuttaa poliittisiin ratkaisuihin sekä kunnallisissa että valtiollisissa elimissä ovat Suomen lakien mukaan samanlaiset kuin miestenkin. Teoreettisesti on naisilla myös tasaveroiset mahdollisuudet toteuttaa kannanmäärittelynsä järjestöorganisaatiossa, yletä ammateissa ja esiintyä kaikissa julkisissa tehtävissä, mutta vanhoillinen asennoituminen kuitenkin käytännössä rajoittaa näitä mahdollisuuksia. Pyritäessä edistämään naisten yhteiskunnallista ja poliittista aktiivisuutta on järjestöillä omissa valistus- ja kasvatustyössään koulukasvatuksen uudistamisen ohella varsin tärkeä tehtävä. Mahdollisimman hyviä tuloksia tuottavien keinojen löytäminen tämän tavoitteemme saavuttamiseksi edellyttää kaikkien keskusliiton jäsenten aktiivista työpanosta tulevina toimintakausina.

Organisaation kehittäminen

Viimeksi pidetyssä edustajakokouksessa päätettiin keskusliiton rekisteröimistä koskeva asia siirtää toistaiseksi. Tähän päätökseen viitaten ja ottaen huomioon, että rekisteröimisestä ei ole jäsenjärjestöjen taholta tehty tälle kokoukselle aloitetta, ei liittotoimikunta ole tehnyt omaa esitystään. Siitä huolimatta on organisaatiomuotomme keskustelemisen arvoinen ajatellen sen kehittämistä tulevaisuudessa. Se, että liittoomme kuuluvista sekä perus- että piirijärjestöistä on osa rekisteröityjä ja osa rekisteröimättömiä, saattaa aikaa myöten osoittautua käytännön toiminnassa perin hankalaksi, koska rekisteröimättömät järjestöt eivät ole oikeuskelpoisia yhteisöjä.

Mikäli kuitenkin voidaan todeta, että naisten toiminta puolueessamme tehostuu ja naisjäsenten poliittinen aktiviteetti lisääntyy paremmin rekisteröimättömällä pohjalla toimien, olisi harkittava koko "kentän" muuttamista sellaiseksi. Organisaatiomme kirjavuus muodostaa poikkeuksen verrattuna esim. muihin kansanvaltaisiin työväenjärjestöihin. Vaikka tässä kokouksessa ei tehtäisikään jäsenjärjestöjamme sitovia päätöksiä, voimme joka tapauksessa asiasta keskustella ja kenties löytää oikean linjan organisaatiomuotojemme kehittämiseksi lähivuosina.

Sen lisäksi, että kiinnitämme huomiota rekisteröimistä koskevaan asiaan, kuuluu luonnollisesti tavoitteisiimme työpaikkayhdyshenkilöverkoston laajentaminen nykyisestään, uusien jäsenten hankinta ja perusjärjestöjen lukumäärän lisääminen. Tähän saakka hyvin sujunutta yhteistoimintaa jäsenmäärämme kohottamiseksi pyritään jatkamaan osuustoiminta- ja omien nuorisojärjestöjemme sekä kansanvaltaisen ammattiyhdistysliikkeen ja urheiluliikkeen kanssa.

Vaalitoiminta

Ennen seuraavaa edustajakokousta tullaan maassamme suorittamaan presidentin valitsijamies-, kunnallis- ja edistysmielisen osuuskauppaliikkeen vaalit. Kaikki edellä mainitut vaalit toimeenpannaan v. 1968. Seuraavana vuonna, jolloin pidetään edustajakokouksemme, valmistaudumme jälleen eduskuntavaaleihin, jotka ovat v. 1970.

Vaaleihin valmistautuminen yksityiskohtaisine suunnitelmineen on pyrittävä hoitamaan vähintään vuotta ennen vaalien ajankohtaa, koska enemmistö äänestäjistä on ratkaissut kantansa jo useita kuukausia aikaisemmin. Viimeksi pidetyissä kunnallisvaaleissa onnistuttiin luomaan paikkakunnittain entistä paremmat vaalityömuodot, joiden tehoa tuloksia tarkastellessa ei voitu väheksyä. Myös piirijärjestöissä päästiin sekä kunnallisvaaleissa että eduskuntavaalityön suunnittelussa nais-, nuoriso- ja puoluepiirien keskinäiseen yhteistoimintaan kokoamalla vaalitoimikunnat, joissa on ollut eri piiritoimikuntien edustus. Samanlainen yhteistyömuoto on toteutettu myös keskusjärjestötasolla. Tähän mennessä saavutetut kokemukset osoittavat, että myös tulevaisuudessa vaaleissa on tarkoituksenmukaisinta noudattaa edellä selostettua vaalityöorganisaatiota. Vaaliteemat hahmotellaan lähempänä vaalien ajankohtaa, ja ne käsitellään ja hyväksytään liittoneuvoston kokouksessa.

Ehdokasasettelussa olisi pyrittävä kiinnittämään huomiota siihen, että eri intressiryhmät olisivat edustettuina. Tällöin on harkittava piirijärjestöissä ja eri paikkakunnilla, kumpi menettely tuottaa parhaan mahdollisen tuloksen: joko useampien ehdokkaiden nimeäminen tai keskittyminen joidenkin yhteisesti sovittujen ehdokkaiden hyväksi.

tustyössä pitäisi erityisesti kohdistaa huomiota paivelmam-
mii naisten ryhmiin, koska näissä ammateissa työvoima lisää-

pä julkaisuina pyritään edelleen säilyttämään tähän saakka
lehdet: Sos.-dem. Naisten Viesti ja Aikamme Kuvastin. Tosin
'jäääärä 08 keskusliiton jäsenmäärään verrattuna kovin pieni,
'n julkaisemista jäsenten tiedotusvälineenä on pidetty tärkeänä,
suuntautuvassa valistustoiminnassa on tilaisuuksien lisäksi py-
yttamaan ihmisten mielipiteisiin radion, television ja sanoma-
yksellä. Lehtikirjoittelu on tähän saakka rajoittunut pääasias-
mokraattisiin lehtiin. Olti tutkittava mahdollisuuksia kirjoi-
'semiseksi myös muissa lehdissä, esim. suurlevikkisissä nais-
sj ui kai suissa. Mikäli tällaisia mahdollisuuksia ilmaantuu, pää-
semään ohjelmamme entistä laajemmän lukijakunnan piirissä

innassa muodostaa keskeisimmän toimintamuodon opintoker-
lja sen kehittäminen. Kerhoissa opiskelu on todettu huomatta-
ammaksi kuin osallistuminen lyhyille kursseille, mutta kurs-
aan ei silti voida hylätä. Kurssien järjestämisessä on pyrittä-
Jehokkaammin käyttämään Työväen Sivistysliiton apua. Kun
'stysliitto ja oma puolueemme järjestää kursseja, pitäisi myös
tä saada niille osanottajia. On epätaloudellista tuhata varoja
kuBjärjestöjen toimeenpanemiin kursseihin. Tähänastinen käy-
oittautunut myös sen takia vaikeaksi, että voimia joudutaan
1 tarpeettomasti.

THsta, että Työväen Sivistysliiton ja puolueen järjestämien
ksi jatkamme edelleen viikonloppu- ja iltakurssien pitämistä
usjärj es töissä. Kenties keskusliitonkin on syytä harkita joiden-
toimeenpanoa esim. joka toinen vuosi,
inen opintoviikko pidetään v. 1967 Tanskassa ja 1968 kesällä
jänä vuonna ei opintoviikkoa pidetä lainkaan. -
iksi kerhoja varten suositellaan edelleen teemaa: "Perustam-
ja kunnallisia sekä sosialidemokratiaa käsitteleviä kirjekurs-
si esitelty Sivistysliitosta. Sosialidemokraattista naisliikettä kä-

n toimesta järjestetään niin kuin tähänkin saakka retkeily-
toinen vuosi. Liittotoimikunta ehdottaa, että myös kunnallis-

päivät pidettäisiin edelleen ohjelmassa, mutta niiden järjestämiskertoja supistettaisiin siten, että nekin pidetään joka toisena talvena. Kansainvälisen naistenpäivän viettoa jatketaan perinteelliseen tapaan. Kesällä 1967 osallistutaan Työväen Urheiluseurojen Keskusliiton liittojuhliin, jotka pidetään Kotkassa. Seuraavana edustajakokousvuonna eli v. 1969 tulee keskusliiton perustamisesta kuluneeksi 10 vuotta. Tämän merkkivuoden merkeissä pidetään kokous ja järjestettävät juhla- tai retkeilypäivät pidetään 10-vuotisjuhlallisuuksien merkeissä.

Taloudellinen ja sosiaalinen toiminta

Keskusliiton taloudellinen toiminta käsittää lähinnä osallistumista arpojen, merkkien ja julkaisujen myyntiin sekä Kotien Messut r.y:n näyttelytilaisuuksista saatuihin prosenttituloihin. Liittovero on eräs pieni tulolähde, mutta sillä ei ole suurta merkitystä ottaen huomioon toiminnasta aiheutuvat vuosittaiset kustannukset. Keskusliiton yhteydessä toimivat järjestöt, kuten esim. Kotien Puolesta Keskusliitto ja Lasten ja Nuorten Puolesta r.y. sekä Miina Sillanpään Seura r.y. suorittavat korvausta toimistokuluista ja kohtuullista vuokraa toimistotilojen käytöstä. Erilaisten tilaisuuksien, kuten esim. retkeilypäivien käsiohjelmaan pyritään hankkimaan ilmoituksia niin kuin tähänkin saakka.

Keskusliiton välittömässä yhteydessä harjoitettavaa sosiaalista toimintaa johtaa ja hoitaa edelleenkin pääasiassa Kotien Puolesta Keskusliitto. Tämän liiton alaisia yhdistyksiä pyritään perustamaan lisää.

Sosiaalista lomatoimintaa tullaan järjestämään Kotien Puolesta Keskusliiton lisäksi yhteistoiminnassa Äitien Lomahuollon ja Lomaliiton sosiaali- jaoston kanssa. Muista sosiaalista toimintaa harjoittavista yhteistoimintajärjestöistä mainittakoon Ensi Kotien Liitto, Koteja Vanhuksille r.y. ja Lasten ja Nuorten Puolesta r.y. Kotitaloudellisessa neuvontatyössä jatketaan yhteyksien pitoa Kotineuvontaliittoon ja sen palveluksessa oleviin neuvojiin.

Lähiajan toiminta:

- Valmistaudutaan retkeilypäiville, jotka pidetään Lahdessa 4.-5. 6. 1966.
- Jatketaan Miina Sillanpään Seuran toimeenpanemaa keräystä.
- Lähetetään Työväen Sivistysliittoon selostukset kerhojen toiminnasta.
- Valmistellaan huolellisesti vappujuhlat.
- Osallistutaan kesällä maakuntajuhlille.
- Syys toimintakausi aloitetaan järjestämällä virkailijoiden virkistyspäiviä ja syysneuvottelukokouksia, joissa erityisesti suunnitellaan Aikamme Kuvastimen levikkikampanjaa.
- Kesällä ja syksyllä valmistellaan näyttelyitä ja Kotien messuja, joissa esitellään pääasiassa kotimaista tuotantoa.

NAISTEN ASEMA YHTEISKUNNASSA 11

Maassamme vallitsee eri sukupuolten teoreettinen tasa-arvoisuus. Naiset ja miehet ovat — joitakin poikkeuksia lukuunottamatta — yhdenvertaisia lain edessä, heillä on yhtäläinen äänioikeus ja vaalikelpoisuus jne. Kuitenkin on voimassa vielä erinäisiä säädöksiä, jotka asettavat naiset erikois-asemaan, voidaanpa puhua suoranaisesta syrjinnästäkin. Voimakkaasti muuttuneessa ja muuttuvassa yhteiskunnassamme on naisten osuus elinkeinoelämässä jatkuvasti lisääntynyt, mikä on tuonut mukanaan monia ongelmia. Työmarkkinoilla, perhe-elämässä ja yhteiskunnallisessa toiminnassa naisten asema ei ole sellainen, kuin sen heidän lukumääränsä sekä tasa-arvoisuusperiaatteen mukaisesti pitäisi olla.

Monissa maissa — mm. Ruotsissa ja Norjassa — on viime vuosina suoritettu valtiovallan toimesta perusteellisia naisten asemaan kohdistuvia tutkimuksia. Tutkimuksissa ilmenneitä epäkohtia on näissä maissa myös jo ryhdytty korjaamaan. Meidän maassamme ei ko. tutkimuksia ole vielä lainkaan suoritettu, vaikka niiden ajankohtaisuus on kiistaton. Tällaisten tutkimusten suorittaminen on koko yhteiskuntamme kehityksen kannalta välttämätöntä, jotta mahdollisimman nopeasti voitaisiin suunnitelmallisesti ryhtyä toteuttamaan tarpeelliseksi katsottavia uudistuksia.

Vuonna 1960 suoritettu väestönlaskenta osoitti, että maamme ammateissa toimivasta väestöstä oli naisia 39,4 prosenttia. Lasketun työvoimaennusteen mukaan tulee naisten osuus pysymään vv. 1965—1990 noin 40 prosenttina. Eniten on naisia sijoittunut työntekijä-, toimihenkilö- ja ns. avustavien perheenjäsenten ryhmiin. Mainittakoon, että Suomessa on ammateissa toimivia naisia enemmän kuin missään muussa pohjoismaassa. Myös naimisissa olevia naisia toimii eri ammateissa meillä pohjoismaista eniten. Vuodelta 1960 on seuraava tilasto:

	Naisten osuus ammatissa toimi- vasta väestöstä	Näistä naimisissa olevia
Tanska	27.8 %	43.7 %
Norja	22.9 %	37.8 %
Ruotsi	30.3 %	43,8 %
Suomi	39.4 %	51,2 %

Naimisissa olevien naisten osuuden on arvioitu edelleen kasvavan, jolloin se olisi vuonna 1990 noin 57 %.

Naisten ja erityisesti naimisissa olevien naisten lisääntyvä osuus työmarkkinoilla on aiheuttanut ja aiheuttaa monia selvitettäviä ongelmia, kuten ammattikasvatus, työmarkkinoille sijoittumisen suunnittelu, eri ikäkausien erikoiskysymykset, osa-aikatyö sekä luonnollisesti palkat.

Ongelmista vaikein ja laajakantoisin on ehkä ammattikasvatus, joka nykyisin on erittäin puutteellinen, yksipuolinen ja vanhoille käsityksille rakentuva. Ammattikoulutuksessa ei ole tarpeeksi otettu huomioon teollistumisen vaikutusta työmarkkinoilla ja erityisesti naisia pyritään jatkuvasti ohjaamaan ns. "naisten ammatteihin", jotka eivät kuitenkaan tarjoa heille tilaisuuksia sijoittua työmarkkinoille. Eräänä esimerkkinä mainittakoon vuoden 1964 työllisyyslain mukaisten ammattikurssien ohjelmat, joissa miehillä oli tarjolla 405 kurssia ja 30 eri ammattia ja naisilla kursseja vain 174 ja ammatteja 11, nämäkin melkein kokonaisuudessaan vain ns. "naisten ammatteja", vaikka kehittyvä teollisuus tulee tarjoamaan mahdollisuudet monipuolisempaan ammatinvalintaan. Ammattikoulutuksesta ja ammatinvalinnanohjauksesta olisi suoritettava perusteellinen tutkimus ja pyrittävä kehittämään näitä niin, että teollistumisen laajeneminen ja yleensä työmarkkinain tarjoamat mahdollisuudet otettaisiin huomioon.

Uudelleen- ja jälleenkoulutusta varten olisi niin ikään laadittava tehokas suunnitelma. Esim. perheenäideille, joiden lapset ovat kasvaneet suuriksi, olisi järjestettävä mahdollisuus palata työmarkkinoille järjestämällä jälleenkoulutusta. Monet äidithän eivät suorastaan uskalla jäädä kotiin hoitamaan lapsia ammattinsa menettämisen pelosta. Useat ammatit myös kehittyvät niin nopeasti, että 10—15 vuoden työstä poissa olon jälkeen on välttämättä saatava lisäkoulutusta tehokkaan työtaidon uudelleen saavuttamiseksi. On myös monia ammatteja, joihin keski-ikäisiä entisiä perheenäitejä voidaan tehokkaasti kouluttaa. Tästä on saatavissa esimerkkejä naapurimaastamme Ruotsista.

Tässä yhteydessä olisi kiinnitettävä huomiota osa-aikatyön järjestämiseen, vajaatyökykyisten ammattikoulutukseen ja ammatteihin sijoittamiseen sekä naisten opiskelu- ym. olosuhteitten järjestämiseen niin, ettei heidän avioliiton ja lasten vuoksi välttämättä tarvitse keskeyttää opintojaan tai että heillä mahdollisen ko. tauon jälkeen on tilaisuus jatkaa opintojaan, suorittaa tutkintoja jne.

Naisten palkkataso vaatisi erityisen tutkimuksen. Eduskuntamme on hyväksynyt kansainvälisen työjärjestön ns. samapalkkaisuussopimuksen, mutta sen käytännössä toteuttaminen on vielä alkuvaiheellaan. Yleensä ko. sopimusta on sovellettu niin, että juuri samasta työstä on maksettu saman suuruinen palkka, mutta ei samanarvoisesta työstä. Naisvaltaisilla työaloilla esim. palkat ovat huomattavasti alhaisemmat kuin miesten hallitsemilla aloilla. Myös naisten sijoittamisessa vastuunalaisille ja paremmin palkatuille paikoille — mm. kuntien ja valtion sekä kulttuurielämän toimissa — on toivomisen varaa. Mainittakoon, että kansainvälisen työjärjestön sopimusta n:o 111 syrjinnän poistamisesta ei maassamme ole vielä edes ratifioitu.

Naisten ja miesten keskituntiansioista on suoritettu vertailuja, jotka eivät kuitenkaan tarkempien tutkimusten puuttuessa ole täysin tarkkoja, mutta jo niiden perusteella voidaan todeta esim. teollisuudessa naisten keskituntiansioiden jäävän huomattavasti miesten vastaavia ansioita pienemmiksi. Tämä vaikuttaa myös siihen, että naisten eläkkeet jäävät miesten eläkkeitä pienemmiksi.

Huomiota olisi tutkimuksessa kiinnitettävä myös eläkkeellesiirtymiskään ja mahdollisuuksiin nykyistä joustavamman järjestelmän aikaansaamiseksi, esim. osa-aikatyön järjestämistä ennen varsinaistaleläkkeelle siirtymistä, jossa olisi noudatettava naisten ja miesten tasa-arvoisuusperiaatetta.

Naisten jatkuvasti lisääntyvä siirtyminen työmarkkinoille ja asutuksen yleinen kaupunkimaistuminen ym. asettavat uusia tehtäviä myös yhteiskuntamme perhepolitiikalle, joka on tähän saakka jäänyt verraten vähälle huomiolle. Perheiden aseman helpottamiseksi on tosin laadittu eräitä lakeja, jotka ovat edelleen voimassa, mutta ne ovat osittain! vanhentuneita ja rahan arvon huononeminen on lisäksi heikentänyt niiden tehoa.

Asuntopolitiikastamme on paljon puhuttu ja sitä on tutkittakin. Mahdollisissa toimenpiteissä olisi otettava huomioon mm. asumistuen laajentaminen yhä useampia perheitä koskevaksi. Erityisesti nuoret perheet tarvitsevat tukea kodin perustamisvaiheessa. Avioliiton solmimisikä on meidänkin maassamme viime vuosina alentunut aikaisempiin vuosiin verrattuna. Vuonna 1963 oli avioliiton solmineista naisista 42 % 20—24-vuotiaita, toiseksi suurimman ryhmän muodostivat 19 vuotta täyttäneet. Kolmannella sijalla tilastoissa olivat 25—29-vuotiaat. Kun voidaan todeta, että ammattiin valmistuminen vaatii pidemmän ajan kuin aikaisemmin, joutuvat nuoret perheet monenlaisiin vaikeuksiin heti kodinperustamisvaiheessa. Ammattiin valmistuminen on ehkä vielä kesken ta" perheen huoltajat joutuvat elämään harjoittelijan pienellä palkalla jne. Yhteiskunnan perhepoliittisilla toimenpiteillä voitaisiin todennäköisesti lisätä nuorten perheiden turvallisuutta.

Verotuksen uudistamisessa olisi nuoret perheet erityisesti otettava huomioon samoin kuin olisi tutkittava, mitä epäkohtia sisältyy nykyiseen avio-
puolisoiden yhteisverotukseen, huoltovelvollisten vähennysoikeuksiin sekä yksinäisten huoltovelvollisuuksia omaavien henkilöiden verotukseen.

Perheiden suuruus ja huoltovelvollisuuksien uudenlainen jakautuminen vaikuttaa ratkaisevasti naisen asemaan perheessä. Tilastollisen vuosikirjan mukaan vuoden 1960 lopussa oli maassamme perheitä kaikkiaan 1.036.270. Sellaisia perheitä, joissa oli alle 18-vuotiaita lapsia, oli samana ajankohtana 678.046 eli 65,4 % kaikista perheistä. Todettakoon, että tällöin oli kaikissa perheissä alle 7-vuotiaita lapsia yhteensä 574.500. Kun edellä

on todettu naisten lisääntyneen ja lisääntyvä osuus työmarkkinoilla, voidaan samalla todeta naisten siirtyneen hyvin huomattavasti suoranaiseen taloudelliseen vastuuseen perheen huoltamisesta.

Vuonna 1960 oli yhden huoltajan varassa 14,4 % kaikista perheistä. Naiset ovat enemmistönä yksinäisten perheenhuoltajien joukossa. Mainittuna vuonna naisten huollettavina olevia perheitä, joissa oli alle 18-vuotiaita lapsia, oli kaikista lapsiperheistä 9,9 %. Miesten kohdalla oli vastaava prosenttiluku 1,3. Kun naisten palkkataso on verraten alhainen, joutuvat yhden huoltajan varassa olevat perheet näissä tapauksissa kamppailemaan suurissa taloudellisissa vaikeuksissa. On arvioitu, että näiden perheiden elintaso olisi 20 % muiden perheiden elintasoa alhaisempi. Tilanne ei viime vuosina ole suinkaan parantunut, sillä esim. avioerojen määrä on lisääntymässä ja — kuten tunnettua — avioerossa jäävät lapset tavallisimmin äidin huollettaviksi.

Naimisissa olevien naisten siirtyminen työmarkkinoille on tuonut uusia lasten ja perheitten asemaa koskevia ongelmia. Ansioäideillä on laskettu olevan alle 7-vuotiaita lapsia yli 100.000. Vain pieni osa näistä lapsista voidaan sijoittaa vanhempien työssäoloajaksi kunnallisiin tai muihin yhteiskunnan valvonnassa oleviin hoitopaikkoihin. Sen lisäksi, että alle kouluikäisten lasten hoito on molempien vanhempien työssä ollessa vaikea ongelma, tarvitsisivat myös kouluikäiset lapset nykyistä enemmän turvallisuutta koulutuntien päätyttyä. Tällainen tilanne vaatii tutkimista ja yhteiskuntapolitiikan kehittämistä sellaiseksi, että äideille voidaan turvata valinnan vapaus kodin ja ansiotyön välillä silloin, kun lapset ovat pieniä. Nykyäänhän ratkaisun sanelee tavallisimmin taloudellinen pakko.

Oman vaikeutensa ansiotyössä oleville naimisissa oleville naisille muodostaa puuttuva äitiysloma. Sairausvakuutuslain mukaan maksetaan äideille päivärahaa 54 arkipäivältä. Jos äiti haluaisi ja voisi jäädä kotiin hoitamaan pientä lastaan esim. vuoden ajaksi, ei hänellä ole siihen mahdollisuuksia, koskai hänen työsuhteensa katsottaisiin tällöin katkenneeksi. Hän menettäisi ns. entisen työntekijän edut työpaikassaan ja myös nykyisten lakien mukaan näin pitkä äitiysloma vaikuttaisi vähentävästi eläkkeen määrään. On ilmeistä, että tässä suhteessa olisi jo voimassa olevia lakeja korjattava, jolloin mm. taattaisiin naistyöntekijöille raskauden aikana irtisanomissuoja.

Maastamme puuttuu myös kokonaan perhe-eläkejärjestelmä. Suomi on tässä asiassa jäänyt huomattavasti jälkeen mm. muista pohjoismaista. Meillähän jommankumman perheenhuoltajan kuolema merkitsee katastrofia vähävaraiselle perheelle. Monesti perhe tällöin menettää esim. velaksi hankkimansa asunnon, lasten koulunkäynti ja opiskelu keskeytyy jne. Yhteiskunnan olisi tällaisissa tapauksissa pystyttävä tukemaan perheitä ja

hyvin suunnitellulla perhe-eläkejärjestelmällä turvaamaan kuolemantapauksen kohtaamien perheiden toimeentulo. Tämä onkin ehkä yksi kaikkein kiireellisimmistä perhepoliittisista kysymyksistä.

Huolimatta yleisestä ja yhtäläisestä äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta sekä nykyisen peruskoulutuksen verrattain suuresta samankaltaisuudesta on naisten yhteiskunnallinen aktiivisuus huomattavasti vähäisempi kuin miesten. Naisten äänestysaktiivisuus on viime vuosina huomattavasti lisääntynyt, mutta edelleen naisten osallistuminen yhteiskunnallisiin tehtäviin ja toimintaan on lukumääräisesti heikkoa. Esim. kansanedustajistamme vain noin kahdeksannes on naisia ja kunnallisvaltuustoissa naisten osuus jää alle 8 prosentin. Yhteiskunnan ns. johtavilla paikoilla on vain harvoja naisia, samoin kansalais- ym. järjestöjen johtelimissä jne.

Todennäköisesti vanhat ennakkoluulot ja ajatustottumukset ovat suurelta osaltaan syynä vallitsevaan tilanteeseen. Naisten osallistuminen ansiotyöhön, minkä lisäksi suurin osa heistä hoitaa perheensä talouden, rajoittaa heidän vapaa-aikaansa ja on siten esteenä aktiiviselle yhteiskunnalliselle harrastukselle. Ilmeisesti ennakkoluulojen sitkeään voimassapysymiseen on osuutensa sillä, että maassamme ei ole esim. kouluissa harjoitettu tehokasta yhteiskunnallista kasvatusta. Koululaitokselle kasvatuseriaatteet ovat edelleen roolijakoisia: tyttöjen opetus tähtää lähinnä perinteellisiin perheenäidin tehtäviin, kun taas pojat saavat oletettuun miehen rooliin kuuluvan enemmän ulospäin suuntautuvan kasvatuksen. Erittäin huomattavaa on kasvatuksen roolijakoisuus periaatteellisesti vapaissa ammattikouluissa, joissa tyttöjen ja poikien opetus käytännössä pitäytyy perinteellisiin "naisten ja miesten ammatteihin", vaikka jo elinkeinoelämä edellyttäisi monipuolisempaa ammattikasvatusta. Varsinainen ajan vaatimuksia vastaava perhekasvatus on kouluissamme jäänyt hyvin vähälle huomiolle, vaikka yleisesti todetaan, että perhe on yhteiskunnan tärkein osa. Kouluissa, mutta varsinkin aikuiskasvatusta suorittavissa järjestöissä ja oppilaitoksissa olisi kiinnitettävä huomiota siihen, että naisilla ja miehillä on sama vastuu perheen huoltamisesta ja lasten kasvatuksesta, mitä nykyisen ajattelutavan mukaan yleensä pidetään vain naisten tehtävänä.

Julkiset tiedotusvälineemme, sanomalehdet, radio, televisio, voisivat olla tehokkaita kansalaiskasvatuksen välittäjinä, kun ao. asiaan, kiinnitettäisiin tarpeellista huomiota. Niitä voitaisiin käyttää myös nykyistä tehokkaampaan yhteiskunnalliseen tiedotustoimintaan, joka osaltaan olisi omiaan herättämään kansalaisissa kiinnostusta yhteisiin asioihimme. Yleensäkin olisi tutkittava, millä tavalla voitaisiin valtion tiedotustoimintaa tehostaa niin, että se kohdistuisi mahdollisimman laajoihin kansalaispiireihin.

Edellä oleviin perusteluihin viitaten ehdotetaan seuraavia tutkimuskohteita ja tutkimusten perusteella toimenpide-ehdotuksia:

Naiset elinkeinoelämässä:**Sijoittuminen eri ammattialoille**

- a) ammattitaidottomat
- b) ammattikoulutuksen saaneet
- c) korkeakoulu- tms. kasvatuksen saaneet
- d) osa-aikatyö ja siihen liittyvät sosiaaliset ym. kysymykset

Palkat ja niiden kehitys eri aloilla**Ammattikasvatus**

- a) ammatinvalinnanohjaus — sen kehittämismahdollisuudet
- b) ammattikoulutus — sen ohjaaminen elinkeinoelämän kehitystä ja työvoiman tarvetta vastaavaksi
- c) uudelleen koulutus ja lisäkoulutus

Eläkkeelle siirtyminen

- a) naisten ja miesten tasa-arvoisuus
- b) ikärajan määrittelemine joustavaksi tai mahdollisuus vähittäiseen eläkkeelle siirtymiseen
- c) työeläkelakien korjaukset

Naisten asema perheessä:

- a) asuntopolitiikka (asumistuen laajentamismahdollisuudet jne.)
- b) verotuksen uudistaminen huoltovelvollisille edullisemmaksi
- c) lapsilisät
- d) terveyden- ja sairaanhoidon kehittäminen
- e) kotiin lapsia hoitamaan jäävän perheenhuoltajan työansioiden menetyksen korvaaminen yhteiskunnan toimesta
- f) työssä käyvien äitien lasten päivähoitopaikat ja niiden lisäämismahdollisuudet
- g) yhden huoltajan varassa olevien perheitten erikoistuen tarve
- h) maaseudun naisten erikoisongelmat
- i) perhe-eläkejärjestelmä

Yhteiskunnallinen toiminta:**Yhteiskuntakasvatus**

- a) kouluissa ym. oppilaitoksissa
- b) julkisten tiedotusvälineiden avulla
- c) kaikissa nuoriso- ja sivistysjärjestöissä
- d) valtion tiedotustoiminnan tehostaminen

Sos.dem. Naisten Keskusliiton
liittotoimikunta

ANSIOÄITIEN LASTEN PÄIVÄHOITOKYSYMYS

Suomessa on naisten osuus ammatissa toimivasta väestöstä huomattavasti suurempi kuin muissa pohjoismaissa. Maassamme on myös naimissa olevia naisia ansiotyössä 51,2 %, kun vastaava luku Norjassa on 37,8 %, Ruotsissa ja Tanskassa 43,8 %. Kuitenkin muissa maissa on huomattavasti enemmän kiinnitetty huomiota lasten päivähoidon tarvetta ja tarkoitusta vastaavaan järjestämiseen. Laskelmien mukaan meidän maamme ansioäideillä on yli 100.000 alle 7-vuotiasta lasta, mutta vain pieni osa, ehkä noin 20 % näistä lapsista on voitu sijoittaa kunnallisiin tai muuten valvonnanalaisiin hoitopaikkoihin. Riittämättömien kunnallisten sijoitusmahdollisuuksien vuoksi ovat ansioäidit olleet pakotettuja sijoittamaan lapsensa yksityisiin hoitokoteihin. Vaikka näissä varmaan on paljon hyviäkin hoitopaikkoja, niin sittenkin äitien ja lasten hädänalaista tilaa käytetään häikäilemättömästi ja vastuuttomasti väärin. Esim. Helsingissä on tohtori Anja Helve terveydenhoitolautakunnan toimeksiannosta suorittanut tutkimuksia yksityisten harjoittamasta lastenhoitotoiminnasta. Tutkimusten tuloksena on paljastunut aivan epäinhimillisiä seikkoja hoitokodeista ja lasten kohtelusta. Yksityiset päivähoitolat eivät ole toiminnastaan ilmoitus- tai tilivelvollisia kenellekään. Niinpä lapsia pidetään ahhtaissa, epähygienisissä ja asumiskelvottomissa huoneissa, Hoitajat saattavat olla täysin alalle sopimattomia, jopa suorastaan sairaita. Toisissa paikoissa ei lapsilla ollut mitään päivänukkumismahdollisuutta, toisissa paikoissa taas yli 3-vuotiaatkin lapset joutuivat nukkumaan 4^h-5 tuntia kahdesti päivässä. Lapsille ei ollut järjestetty minkäänlaista lääkärintarkastusta, puhumattakaan siitä, että itse hoitokodeissa olisi ollut mitään säännöllistä terveystarkastusta. Ei edes ensiapuvälineitä tällaisissa hoitopaikoissa ole. Kuitenkin lasten hoidosta saatetaan veloittaa 120—150 markkaa kuukaudessa. Jos lapsia on sijoitettu yksityiskotiin esim. 6—7 lasta, nousevat tulot melkoisen korkeiksi. Lisäksi se on verotonta tuloa. Näin saatetaan suorastaan harjoittaa edesvastuutonta keinottelua. Tässä asiantilassa on saatava aikaan muutos ansioäitien lasten kunnollisen hoidon turvaamiseksi, sillä samanlaiset epäkohdat, jotka vallitsevat pääkaupungissa, saattavat olla yleisiä muuallakin maassa.

Edellä olevaan viitaten ehdotamme, että Sos.-dem. Naisten Keskusliitto ryhtyy toimenpiteisiin seuraavien tavoitteiden saavuttamiseksi:

- 1) On pyrittävä lisäämään kunnallisia lastentarhoja ja -seimiä ja saamaan niille nykyistä suurempi valtionapu.
- 2) Muutkin lasten päivähoitolaitokset ja koululaisten päiväkodit olisi saatava valtionavun piiriin.

- 3) Naisjärjestöjen olisi pyrittävä perustamaan tasoltaan kohtuuvaatimukset täyttäviä lasten päivähoitolaitoksia ammattitaitoisine henkilökuntineen.
- 4) Koska ansioaitien lasten päivähoitolaitoksia ei tarmokkaista ponnistuksista huolimatta saada riittävästi, on ilmeisesti pyrittävä puutetta poistamaan yksityiskoteihin sijoittamisen kautta. Tällöin on kuitenkin huolehdittava, että a) lastensuojeluviranomaisten toimesta suoritetaan tarkastus hoitokodin sekä lapsia hoitavan henkilön soveltuvuudesta tehtäväänsä, b) huolehditaan päivähoitolasten ilmaisesta säännöllisestä lääkärintarkastuksesta sekä c) hoitokodin valvonnasta. On myös huolehdittava siitä, että lastensuojelulakiin saadaan em. seikkoja koskevat säännökset.

Helsingissä tammikuun 17 päivänä 1966

Helsingin Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto
 Tyyne Paasivuori Meeri Marjanen
 puh.joht. siht.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta yhtyy alustuksessa esitettyihin ajatuksiin paitsi ponsien 3. kohdassa esitettyyn. Liittotoimikunnan käsityksen mukaan ei naisjärjestöillä ole käytännöllisiä mahdollisuuksia päivähoitolaitosten perustamiseen ja ylläpitämiseen. Ko. laitosten lisääminen on ehdottomasti yhteiskunnan tehtävä.

Yksityiskoteihin sijoittamisesta liittotoimikunta on sitä mieltä, että perhepäivähoitoa olisi ryhdyttävä järjestämään kuntien sosiaalilautakuntien toimesta laitoshoidon rinnalla siten, että sosiaalilautakunta valitsee hyväksytyt terveydelliset ja sosiaaliset normit täyttävät hoitokodit, ohjaa ja valvoo kodeissa annettavaa hoitoa, suorittaa tästä hoidosta kodille tulevan korvauksen, valitsee sijoitettavat lapset ja perii vanhemmilta hoitomaksun samojen suhteiden mukaan kuin laitoshoidostakin.

ÄIDINPALKKAJÄRJESTELMÄ

Kokouksessamme tekemämme päätöksen mukaisesti esitämme, että Sos.-dem. Naisten Keskusliiton edustajakokous kiinnittäisi huomiota äidinpalkkajärjestelmän kiireelliseen aikaansaamiseen. Tämä olisi järjestettävä ensisijaisesti valtion toimesta, mutta asian alulle saamiseksi tulisi myös kuntien taloudellisten mahdollisuuksiensa rajoissa osaratkaisuna pyrkiä äidinpalkkajärjestelmän aloittamiseen.

Espoon Sos.-dem. Keskusteluseuran
 Naisjaosto

Aloitteeseen on Uudenmaan Sos.-dem. Naispiirin piiritoimikunta yhtynyt, todeten kuitenkin, että äidinpalkka on saatava valtion toimesta suoritettavaksi, jotta jo ennestäänkin taloudellisissa vaikeuksissa olevat kunnat eivät joutuisi kantamaan uusia rasituksia.

Liittotoimikunnan lausunto:

Puoluetolimikunnan asettama työryhmä, jonka tehtävänä on ollut tutkia naisten asemaa yhteiskunnassa, on kiinnittänyt työssään huomiota myös perhepolitiikkaan. Kun myöhemmin tullaan esittämään valtioneuvostolle erityisen komitean asettamista ko. asioita tutkimaan, on työryhmä kiinnittänyt tutkimuskohteita esittäessään huomiota myös kotiin lapsia hoitamaan jäävän perheenhuoltajan työansioden menetyksen korvaamiseen yhteiskunnan toimesta, kuten liittotoimikunnan alustuksesta ilmenee.

NAISTEN ELÄKEIKÄRAJAN ALENTAMINEN

Väestönlaskennan mukaan ovat naiset lukumääräisenä enemmistönä maassamme, varsinkin keski-ikäisissä ja sitä vanhemmissa ryhmissä. Näillä ikäryhmillä on erikoisongelmia työelämän, turvallisuuden sekä yhteiskunnan tuen osalta.

Teollistuvan yhteiskunnan muuttuneet ja muuttuvat työmenetelmät, vaillinaiset tai kokonaan puuttuva ammattikoulutus sekä työtilaisuuksien riittämättömyys vaikeuttavat näiden naisten sijoittumista työmarkkinoille. Tämän lisäksi ovat yksinäiset naiset, lesket ja eronneet, erityisen sosiaalisen tuen tarpeessa.

Voimassa olevien työeläkelakien mukaan eivät vanhemmat ikäryhmät vielä voi saada riittävää eläkettä. Kansaneläkelain mukaan saavat yksinäiset naiset eläkettä täytettyään 60 vuotta. KoSka kuitenkin on jo ennen mainitun ikärajan saavuttaneista suuri määrä naisia, jotka voidaan rinnastaa ko. eläkkeen saajiin, olisi tarkoituksenmukaista, että 60 vuoden eläkeikärajaa alennettaisiin 58 ikävuoteen.

Edellä olevaan viitaten esitämme, että Sos.-dem. Naisten Keskusliitto velvoittaisi valittavan liittotoimikunnan ryhtymään toimenpiteisiin naisten eläkeikärajan alentamiseksi 58 ikävuoteen esim. sos.-dem. Eduskuntaryhmän tekemällä aloitteella tai mahdollisissa hallitusneuvotteluissa asian esille ottamalla.

Hämeenlinnan Ammattiyhdistysväen Sos.-dem.
Yhdistyksen Naisjaosto

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunnan käsityksen mukaan olisi tutkittava mahdollisimman joustavan eläkkeellesiirtymisjärjestelmän aikaansaamista, samoin olisi pyrittävä poistamaan niitä epäkohtia, joita työeläkelaeissamme vielä on mm. naisten osalta. Eläkeikärajan suoraviivaista alentamista esim. 58 vuoteen ei liittotoimikunta pidä suositeltavana, koska jo nykyiset lait antavat ainakin jonkinlaisen turvan työkyvyttömyystapauksissa ja koska työelämästä eläkkeelle siirtyminen merkitsee joka tapauksessa ao. henkilön tulojen vähenemistä ja elintason alenemista. Esitetynlainen eläkeikärajan alentaminen voisi lisäksi vaikeuttaa keski-ikäisten naisten työhön sijoittumista entisestään.

NUORISON KOULUKYSYMYKSIÄ

Nuorison koulutuskysymys on yhteiskunnassamme avainasemassa. Kaikilla nuorilla ei valitettavasti vielä ole mahdollisuutta saada min-käänlaista ammattikoulutusta, vaan suuri joukko heistä joutuu hankki-maan jonkinlaisen ammattitaidon suoraan työelämässä.

Pojilla on mahdollisuus asevelvollisuusaikanaan hankkia eräitten alojen ammattitaitoa, koska ammattikurssien järjestäminen on armeijassa lisääntynyt. Tyttöjen osalta puuttuu tällainen kurssitoiminta miltei kokonaan. Tästä johtuen olisi vakavasti harkittava tyttöjen ammattikoulutuksen lisäämistä siten, että valtion ja kuntien yhteistoimin tehtäisiin 16—18-vuotiaiden tyttöjen ammattikoulutus pakolliseksi kuuden kuukauden pituisena.

Esitämme, että Sos.-dem. Naisten Keskusliiton edustajakokous kehoittaa valittavaa liittotoimikuntaa ryhtymään asiassa toimenpiteisiin.

Hämeenlinnan Ammattiyhdistysväen Sos.-dem.
Yhdistyksen Naisjaosto

Liittotoimikunnan lausunto:

Aloitteessa tarkoitettaneen lähinnä tyttöjen kouluttamista perheenemännän taidossa. Liittotoimikunta on kiinnittänyt perhekasvatuksen tehostamiseen huomiota monessa yhteydessä, mm. on asiaa käsitelty naisten asemaa tutkivassa työryhmässä. Perhekasvatuksen järjestämisestä on myös tehty sos.-dem. naisten toimesta eduskunta-aloitteita. Liittotoimikunnan käsityksen mukaan tehokasta perhekasvatusta olisi annettava kouluissa sekä tytöille että pojille, sillä asevelvollisuusaikana pojille annettava kansalaiskasvatus ei ole riittävä. Koko nuorisomme olisi saatava tehokkaan ammattikasvatuksen piiriin ja tyttöjen ammattikoulutusta olisi nykyisestä monipuolistettava.

KOULULAISTEN HAMPAIDEN HOITOON HUOMIOTA

Kansakouluissa on nuorten juuri kouluaan aloittavien oppilaiden terveydenhuolto, johon liittyy säännöllinen hampaiden tarkastus ja hoito, järjestetty kodeista kouluun lähtevien kouluikäisten lasten kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

Siirtyminen kansakoulusta kansalaiskouluihin, ammattikouluihin ja oppikouluihin tuo mukanaan juuri parhaassa kasvuiässä oleville nuorille suuren muutoksen heille erittäin tärkeässä terveydenhoidon järjestelyssä.

Pahimpana puutteena on hampaiden tarkastuksen ja hoidon poisjääminen. Edellä mainituilla kouluilla ei ole varsinaisia velvoitteita esimerkiksi kouluhammaslääkärin vastaanoton järjestämiseen ja palkkaamiseen.

Kansan terveyden kannalta olisi kuitenkin erittäin suurimerkityksellistä, jos valtio, kunnat ja koulut kiinnittäisivät tähän epäkohtaan huomiota.

Edellä olevaan viitaten esittää Kymintehtaan Sos.-dem. Naisyhdistys, että Sos.-dem. Naisten Keskusliiton edustajakokous kiinnittäisi huomiota edellä esittämäämme kansalais-, ammatti- ja oppikoulussa opiskelevien oppilaiden hampaiden tarkastuksen ja hoidon järjestämiseen.

Kymintehtaan Sos.-dem. Naisyhdistys

Liittotoimikunnan lausunto:

Koululaisten terveydenhoitoon ovat mm. sosialidemokraattiset kansanedustajat kiinnittäneet jatkuvasti huomiota. Niinpä mm. vuonna 1962 Tyyne Paasivuori ym. sos.-dem. kansanedustajat ovat jättäneet eduskunnalle toivomusaloitteen oppikoululaisten terveydenhoidon järjestämisestä, mihin sisältyy myös hampaiden hoito. Koululaisten terveydenhuolto vaatii edelleen vakavaa huomiota.

LÄÄKINTÄHUOLTO YHTEISKUNNAN VALVONTAAN

Nykyisen käytännön mukaan ovat apteekit ja lääketehtaat yksityisessä omistuksessa, jolloin ne vastaavat lääkkeiden hinnoista. On ollut havaittavissa, että sairausvakuutuslain tultua voimaan ovat lääkkeiden hinnat huomattavasti nousseet, jotkut jopa 100-prosenttisesti. Näin ollen sairausvakuutuslain mukaisista lääkekorvauksista menee suuri osa apteekkien ja lääketehtaitten kohonneisiin hintoihin.

Kalliin lääkärinhoidon sijasta turvaudutaan usein apteekeista ilman lääkärin määräystä saataviin lääkkeisiin, joista ei sairausvakuutuslain mukaan makseta korvausta. Harvoja poikkeuksia lukuunottamatta ei näissä lääkeainepakkauksissa ole merkintää siitä, kuinka kauan ne ovat

käyttökelpoisia. Koska lääkkeet ovat kalliita, säilytetään niitä usein pitkät ajat ja käytetään uudelleen sairauden sattuessa. Tällöin lääkkeet ovat voineet tulla tehottomiksi tai suorastaan hengenvaarallisiksi.

Edellä olevaan viitaten esitämme, että Sos.-dem. Naisten Keskusliiton edustajakokous velvoittaisi liittotoimikunnan ja sosialidemokraattiset kansanedustajat tekemään kaiken voitavansa maamme apteekkilaitoksen ja lääketehdaitten ottamiseksi yhteiskunnan hallintaan, jolloin myös pidettäisiin huolta siitä, että lääkkeitten hinnat pysyisivät kohtuullisina ja että lääkepakkauksiin merkittäisiin selvästi niitten oikea ja vaaraton käyttöaika.

Vuoksenniskan Sos.-dem. Naisyhdistys r.y.

Liittotoimikunnan lausunto :

Sos.-dem. Naisten Keskusliiton liittoneuvosto käsitteli vuonna 1964 kokouksessaan ko. asiaa ja antoi julkilausuman, jossa korostettiin sitä, että sairausvakuutuksen olisi tultava sairaiden hyväksi ja että apteekkilaitos olisi saatettava yhteiskunnan hallintaan. Myöhemmin sos.-dem. eduskuntaryhmä, jolla on myös aloite esitti samasta asiasta kyselyn hallitukselle. Toistaiseksi ei vaadittuja tutkimuksia ja muutoksia ole saatu aikaan. Asia vaatii edelleen huomiota.

KANSAKOULULAISTEN RUOKAILU

Kansakoululain 2. luvun 28 pykälä sisältää määräyksen kouluaterioista seuraavassa muodossa: "Kansakoulun oppilaille on annettava koulussa jokaisena työpäivänä riittävä ateria."

Lain tarkoituksena on turvata koululaisille ainakin yksi ateria päivässä ja näin varmistaa edellytyksiä menestykselliseen koulunkäyntiin. Lain määritelmä on kuitenkin niin väljä, että se antaa mahdollisuuden erilaisiin tulkintoihin. Maamme eri kunnissa ovatkin kouluruokailukustannukset ja kouluruokailu hyvinkin erilaisia, koska kouluruokailun taso ja järjestäminen riippuu paljon kunnallisista toimeenpanoelimista. Myös kuntien erilainen taloudellinen asema vaikuttaa kouluruokailun tasoon.

Kouluaterian riittävyys ja monipuolisuus on mitä tärkeintä, koska se jää monen lapsen ainoaksi päivittäiseksi oikeaksi ateriaksi.. Näin varsinkin, jos molemmat vanhemmat ovat ansiotyössä kodin ulkopuolella. Etenkin vuorotyössä käynti vaikeuttaa perheen yhteisten ruoka-aikojen järjestelyä. Yksinäiselle perheenhuoltajalle — joka useimmiten on äiti — on kouluateria myös merkittävä taloudellinen kysymys. Kouluateriaa koske-

vat lain määräykset kaipaavat mielestämme tarkistusta ja täydennystä erityisesti seuraavissa kohdissa:

1. Valtion tuen (2/3 ravintoaineiden ateriakustannuksista) käytön tehostettua valvontaa niin, että riittävälle kouluaterialle asetettavat vaatimukset ravinnon laatuun ja monipuolisuuteen nähden tulevat täytetyiksi.

2. Koulukeittolahenkilökunnan ammatilliseen jatkokoulutukseen on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota, samoin heidän palkkauksensa saattamiseen nykyistä varmemmalle pohjalle.

3. Yleistä ravinto-opillista neuvonta olisi lisättävä mm. koululaisten anemian vähentämiseksi. Tässä voivat kunnalliset kotitalouslautakunnat tehdä paljon.

4. Valtion tuen lisääminen ja laajentaminen olisi tärkeätä erityisesti heikossa taloudellisessa asemassa olevissa kunnissa, missä kouluaterioiden riittävä ravintopitoisuus olisi välttämätöntä.

Keski-Suomen Sos.-dem. Naispiirin Piiritoimikunta

Liittotoimikunnan lausunto:

Kouluaterioiden laadussa on monessakin kunnassa paljon toivomisen varaa. Liittotoimikunta esittää, että edustajakokous hyväksyisi kehoituksen, jonka mukaan sosialidemokraattisten kunnallisten luottamustoimien haltijat velvoitettaisiin entistä enemmän kiinnittämään huomiota koulu-ruokailuun ja tekemään parhaansa kouluaterioiden saamiseksi laadullisesti ja määrällisesti tyydyttäväksi.

KULUTTAJAKYSYMYS

Kuluttajain etujen valvomiseen on alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota niin kuluttajaväestön itsensä, tuottajain ja kaupan sektorissa kuin valtiovallankin taholla. Viimemainitun kohdalla on todettava, että v:n 1965 valtion tulo- ja menoarvioon merkittiin ensi kerran 20.000 mk:n määräraha valtioneuvoston asettaman Kuluttajaneuvottelukunnan suorittamaa tai sen suorituttamaa kuluttajavalistustyötä ja kulutustavaroita koskevaa tutkimustyötä varten. Sama summa tuli v:n 1966 tulo- ja menoarvioonkin. Se on kuitenkin niin pieni, ettei sillä voida kallista tutkimus- ja valistus-työtä suorittaa. Mutta onhan sillä edes symbolinen merkitys, joka osoittaa, että valtiovaltakin on raottanut edes toista silmäänsä tärkeälle kuluttajakysymykselle. Osuuskauppaliike puolestaan on suorittanut koko olemassaolonsa ajan monitahoista kuluttajavalistustoimintaa. Voidaanpa sanoa, että se on niin meidän maahamme kuin muuallekin syntynyt suorastaan kuluttajain suojelun tarpeesta ja kuluttajaväestön itsensä perustamana.

Olosuhteiden pakosta on tuotannon ja kaupan yksityinen sektorikin kiinnittänyt asiaan huomiota. Mitä kuluttajain omatoimisuuteen tulee, niin vasta nyt on ruvettu toimimaan oman kuluttajain järjestön perustamiseksi ja sen toiminnan eri muotojen hahmottelemiseksi. Tyydytyksellä on todettava, että kuluttajavalistusta ja -informaatiota sekä kuluttajasuojelutoimintaa tarvitaan kaikilla sektoreilla.

Myös sosialidemokraattisten naisten on paneuduttava kuluttajakysymykseen saadaksemme puhtaasti ammattitaidollista valmennusta pystyäksemme käyttämään oikein ja tarkoituksenmukaisesti varsin rajoitetun ostovoimamme sekä valitsemaan vapaasti ilman yhä paisuvan mainonnan vaikutusta, jonka me sitäpaitsi itse tuotteiden hinnoissa maksamme. Televisiossa, radiossa ja lehdistössäkin meidän olisi saatava nykyistä paljon enemmän puolueetonta kuluttajavalistustietoutta. Esim. TV:n ja radion liiallinen ja yksipuolinen mainonta saattaa aiheuttaa vallan vääriä ja epätaloudellisia ostopäätöksiä. Varsinaiseen kuluttajasuojeluun voidaan vaikuttaa tehokkaasti tutkimustoiminnan ja lainsäädännön avulla. Meillä tosin on mm. elintarvikelainsäädäntömme sekä terveydenhoitolakimme sekä eri kunnissa terveydenhoitlautakunnat tarkkoine määräyksineen ja valvontaelimineen. Mutta siitä huolimatta on kuluttajan oltava valppaana ja valmiina valittamaan tarpeen niin vaatiessa. Miltei päivittäinhan saamme lukea milloin vaarallisista kasvinsuojelu- ja hyönteismyrkyistä, milloin elohopeapitoisista peittausaineista, milloin vaarallisista lisä- ja säilöntäaineista ja milloin mistäkin. Meillä ei liene edes lääkintöhallituksessa henkilöä, joka vastaisi näitä asioita koskevista tutkimuksista esim. elintarvikkeiden kohdalla.

Muissa pohjoismaissa ja yleensä edistyneissä maissa on olemassa valtion ylläpitämät tutkimuslaitokset kulutustavaratutkimusta ja yleensä kuluttajain suojelua varten. Näissä maissa julkaistaan myös kuluttajia opastavaa tiedotuslehteä, jossa tutkimuksen tulokset saatetaan nopeasti kansantajuisessa muodossa kuluttajien tietoisuuteen. Muissa pohjoismaissa ei tiettävästi ole alistettu televisiota mainonnan välikappaleeksi, niin kuin on laita Suomessa.

Edellä sanottuun viitaten edustajakokous velvoittaa Sos.-dem. Naisten Keskusliittoa toimimaan niin,

- 1) että sosialidemokraattiset naisjärjestöt ottavat kuluttajavalistustyön esim. opintokerhityön kohteeksi;
- 2) että valtion tulo- ja menoarvioon saadaan nykyistä suurempi ja tarvetta vastaava määräraha puolueetonta kulutustavaroiden tutkimus- ja kuluttajain valistustyötä varten;
- 3) että esitetään vaatimuksia televison, radion ja lehdistön suorittamasta puolueettomasta kuluttajavalistustyöstä;

- 4) että televisiota ja radiota ei käytetä (harhauttavan Imainonnan välikappaleena;
- 5) että kuluttajasuojelua koskeva lainsäädäntö pysyy ajan ja kehityksen tasalla.

Helsingissä helmikuun 17 päivänä 1966

Helsingin Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto
Tyyne Paasivuori Meeri Marjanen
puh.joht. siht.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta hyväksyy alustuksessa esitetyt ehdotukset ja mainitsee, että mm. viime vuonna pidetyissä sos.-dem. naisten piirikokouksissa oli jo käsiteltävänä Sos.-dem. Naisten Keskusliiton alustus, joka koski nimenomaan kuluttajainsuojeluun ja -valistukseen liittyviä kysymyksiä.

KULUTTAJAN SUOJELUN TEHOSTAMINEN

Mitä kehittyneempi on yhteiskunta, sitä moninaisemmat ovat sen tarpeet. Ostovoimaa, rahaa käytetään muunkinlaisten kuin välttämättömyystavaroiden ostoon. Myyntiartikkelien runsaus on silmiinpistävää ja laatu- ja lajikkeiden ja pakkausten määrät ovat moninaiset. Olemme saavuttaneet korkean elintason. Hyvinvointivaltion tavaravalikoiman runsaus ja lajikkeiden monipuolisuus houkuttelee ostajaa käyttämään ostovoimaansa mitä erilaisimpiin kaupan tarjoamiin myyntiartikkeleihin. Ostaja parka ei kuitenkaan pysty lähitulkoonkaan aina saamaan selville, mitä kauppoissa olevat purkit, pullot, purnukat ja pakkaukset sisältävät, sillä hänen suosistaan kilpailevat toinen toistaan koreammat ja houkuttelevammat myyntipakkaukset, jotka liian usein kätkevät sisällön laadun ja painon vieraskielisen etikettitekstin epämääräiseen hämäryyteen. Vierasperäisissä painomitoissa ilmaistu paino estää ostajaa saamasta riittävän selvää kuvaa tuotteen määrästä, ja näin ollen tuiki tarpeellinen vertailu hinnan ja painon suhteen jää suorittamatta ja ko. tuotteen edullisuus tai epäedullisuus jää kuluttajan oman arvailun varaan.

Tekstiililaatujen alati muuttuessa ja lisääntyessä on ostajan vaikea selvittää itselleen ilman asiantuntijan apua tärkeitä käyttö-, pesu- ja kesto-ominaisuuksia. Tietämättömyydestä maksetut laskut ovat lisänneet paljonkin hintaa tuotteelle, joka tuntui niin kovin käytännölliseltä ja edulliselta ostettaessa. Suuriin ja kalliisiin hankintoihin tarvitaan pitkää harkintaa ja järjestelmällistä säästämistä. Sen vuoksi olisi mitä luonnollisinta, että ostajalla olisi luotettavat ja vertailukelpoiset tiedot käyt-

töän, kestoon, kulumiseen ym. tärkeisiin ominaisuuksiin nähden, jos on kysymyksessä esim. auton, tv:n, radion, jääkaapin, hellan tai pesukoneen osto. Testi, joka olisi luotettava ja turvaisi kuluttajan ja auttaisi löytämään parhaan, tarkoituksenmukaisimman, hintaluokaltaan edullisimman ja käyttöömmme parhaiten soveltuvan tarvikkeen, on tällä hetkellä ostajan vaikeasti saavutettavissa ja vain erikoiskoulutuksen saaneen ammattikunnan hyvin varjeltu etu. Mainonnan useinkin epäluotettava informointi ja ostajan asiantuntemattomuus maksattaa useissa tapauksissa tämänkin luokan hankinnoissa epämiellyttäviä ja liian kalliita lisälaskuja. Einesteollisuutemme tuotteiden epätarkoituksenmukaisista pakkauksista on jokaisella kaupassa asioivalla aivan riittävästi omakohtaisia kokemuksia. Tuotteen hintaa lisää pakkauskustannukset. Tämän vuoksi olisi kauppoihin saatava tuotteiden kilohinnat selvästi näkyville, jotta ostaja pystyisi harkitsemaan, kannattaako pakkauskuluista maksaa.

Edellä kerrotusta jo käy riittävästi selville se, että pystyäksemme hankkimaan tuloillamme mahdollisimman edullisesti, mahdollisimman paljon, mahdollisimman korkealuokkaisia tuotteita, tarvitsemme kuluttajan etua ajavan ja yksinomaan hänen pyrkimyksiään palvelevan, riittävän laajan kuluttajia suojelevan elimen sekä tehokkaan lainsäädännön lisäksi pätevää koulutettua työvoimaa. Tämän työvoiman tulisi palvella koko maan tarvetta ja sen tehtävänä tulisi olla paitsi opastaa ja neuvoa kuluttajia myös paljastaa epäkohtia ja valvoa, että tavarat ja palvelukset mahdollisimman korkealuokkaisina ja hinnaltaan mahdollisimman edullisina saatuttaisivat ostajansa.

Edellä esitettyyn viitaten esitämme,

että liittokokous harkitsisi asiaa ja kehoittaisi liittotoimikuntaa yhdessä edistysmielisen osuuskauppaliikkeen kanssa ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, joilla ensi tilassa käyntiin saatettaisiin pätevän työvoiman koulutus kuluttajan suojelua varten koko maan tarpeita silmälläpitäen.

Helsingin Sosialidemokraattinen Naisyhdistys r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta yhtyy alustuksessa esitettyihin ajatuksiin ja viittaa Helsingin Sos.-dem. Ty:n Naisjaoston alustuksen johdosta annettuun lausuntoon. Liittotoimikunta nimesi v. 1965 edustajansa Kuluttajat r.y. nimensen yhdistyksen johtokuntaan, joka myös pyrkii edistämään alustuksessa tarpeellisenä pidettävää valistustyötä.

Paasipaino, Helsinki 1966